

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський державний університет харчування та торгівлі

**Методичні вказівки та завдання
для аналітичного тренінгу
для студентів 071 «Облік та оподаткування»**

Харків
ХДУХТ
2017

Методичні вказівки та завдання для аналітичного тренінгу для студентів 071 «Облік та оподаткування» / Кащена Н.Б., Лисак Г.Г. – Х. : ХДУХТ, 2017. – с.

Укладачі: Кащена Н.Б., Лисак Г.Г.

Рецензент: Горошанська О.А.

Кафедра фінансів, аналізу та страхування

Схвалено науково-методичною комісією обліково-фінансового факультету

Протокол від 09 лютого 2017 року № 5

Схвалено вченою радою ХДУХТ

Протокол від 28 грудня 2017 року № 9

Схвалено редакційно-видавничою радою ХДУХТ

Протокол від 26 грудня 2016 року № 5

© Кащена Н.Б., Лисак Г.Г., 2017
© Харківський державний
університет харчування
та торгівлі, 2017

Навчальне видання

ВСТУП

В сучасних умовах господарювання фінансовий аналіз є невід'ємним елементом (функцією, етапом) фінансового менеджменту для будь-якого підприємства. При цьому може аналізуватися як діяльність свого підприємства, так і певні показники діяльності інших підприємств (замовників та постачальників, конкурентів та партнерів, інвесторів та позичальників тощо). У всякому разі, управлінські рішення і дії мають базуватися на глибокому та всебічному аналізі, в тому числі публічної бухгалтерської звітності, що є основним, а в ряді випадків єдиним, джерелом інформації щодо фінансової діяльності.

Керівники всіх рівнів господарювання, інші спеціалісти мають досконало володіти методикою фінансового аналізу. Науково обгрунтована та ретельно підібрана відповідно до цілей аналізу, якісно використана методика фінансового аналізу дозволяє визначити фінансовий стан підприємства, рівень його стійкості, дати оцінку діловій активності та ефективності діяльності, сприяє правильному вибору ділових партнерів тощо. Саме набуття цих компетентостей спеціалістами є основною задачею вивчення курсу "Фінансовий аналіз". Тільки на основі аналізу можливе вироблення і обгрунтування раціональних управлінських рішень в ході виявлення та використання резервів для поліпшення фінансово-господарської діяльності підприємств. Основним засобом здобуття необхідних навичок аналізу є чітко і якісно організована самостійна робота студентів.

Метою даних методичних вказівок є допомога студентам у систематизації знань, оволодінні навичками виконання процедур фінансового аналізу, застосування відповідних прийомів оцінки діяльності підприємства, визначення впливу факторів на той чи інший результат, уміння робити висновки на основі проведених розрахунків щодо об'єктів, представлених двома групами:

1. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства
2. Аналіз фінансового стану підприємства

Після опрацювання основних теоретико-методичних положень та виконання практичних завдань аналітичного тренінгу студент зможете:

- здійснювати аналіз фінансових результатів і рентабельності підприємства, а також показників, що їх формують (за сумою та рівнем);
- оцінювати динаміку складу та структури майна підприємства та джерел його утворення;
- здійснювати аналіз власного капіталу підприємства, джерел його формування, напрямів та ефективності використання;
- проводити аналіз оборотних коштів підприємства та виявляти резерви прискорення їх оборотності;
- оцінювати фінансову стійкість та платоспроможність підприємства на підставі абсолютних та відносних показників.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАДАЧ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ

Для прийняття управлінських рішень, в залежності від своїх інтересів, користувачам потрібна повна, достовірна та неупереджена інформація про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства - ділового партнера. Перш ніж приступити до аналізу результатів діяльності підприємства слід перевірити співставність показників у формах звітності і зробити висновок щодо наявності та можливої суттєвості помилок і неточностей. Це дасть можливість зробити висновок щодо меж використання звітів для подальшого аналізу та обмежень у прийнятті рішень.

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ І РЕНТАБЕЛЬНОСТІ

Для переводу в порівнянні умови показників прибутку, насамперед, варто перерахувати формуючі їх елементи (доходи і витрати) з урахуванням зміни цін на сировину і матеріали, ставок і тарифів на послуги. Перерахунку підлягають перш за все доходи і витрати, які виникають в процесі основної діяльності. Що ж стосується доходів і витрат від інвестиційної, фінансової, іншої операційної й іншої звичайної діяльності, то їх суми не перераховуються в порівнянні умови, оскільки не залежать від зміни цін на сировину й матеріали, ставок і тарифів на послуги, що надаються підприємству.

Під час перерахунку в порівнянні умови показників, які формують прибуток, необхідно враховувати, що чиста виручка від реалізації (*ЧВР*) залежить від зміни відпускних цін на продукцію, собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (*СВ*) – від зміни цін на сировину і матеріали, ставок і тарифів на послуги, що надаються підприємству, а величина витрат на збут (*ВЗ*) та адміністративних витрат (*АВ*) перебуває в безпосередній залежності від зміни ставок і тарифів на послуги, що надаються підприємству.

Фактичну виручку від реалізації, адміністративні витрати, витрати на збут і собівартість в порівнянних умовах обчислюють шляхом ділення фактичного значення показників на відповідні їм інфляційні чинники. При цьому використовуються два способи (залежно від наявності інформації) – на підставі середнього індексу та на підставі індивідуальних індексів зміни цін, ставок і тарифів.

Після того, як перераховані в порівнянні умови суми доходів і витрат від основної діяльності, на їх основі обчислюються показники прибутку (збитку) підприємства у порівнянних умовах.

Перерахунку в порівнянні умови під час оцінки ступеня виконання плану і динаміки показників прибутку за період протягом якого спостерігалася зміна цін на сировину і товари, ставок і тарифів на послуги, що надаються підприємству, підлягають також рівні показників прибутку.

Для обчислення рівнів показників прибутку за видами діяльності застосовується єдиний методичний підхід, який передбачає визначення відсоткового співвідношення показників прибутку і обсягу чистої виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг):

$$P_{\Pi_i} = \frac{\Pi_i}{ЧВР} \times 100, \quad (1)$$

де P_{Π_i} - рівень прибутку i -го виду, % до обороту;

Π_i – розмір прибутку i -го виду, тис. грн;

$ЧВР$ - чиста виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.

Рівень прибутку свідчить про частку прибутку в обсязі чистої виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Він також характеризує розмір прибутку, що припадає на одну грошову одиницю чистої виручки від реалізації, і обчислюється у відсотках до обороту.

Порядок формування та аналізу фінансових результатів діяльності підприємства наведено, відповідно на рис. 1 та 2.

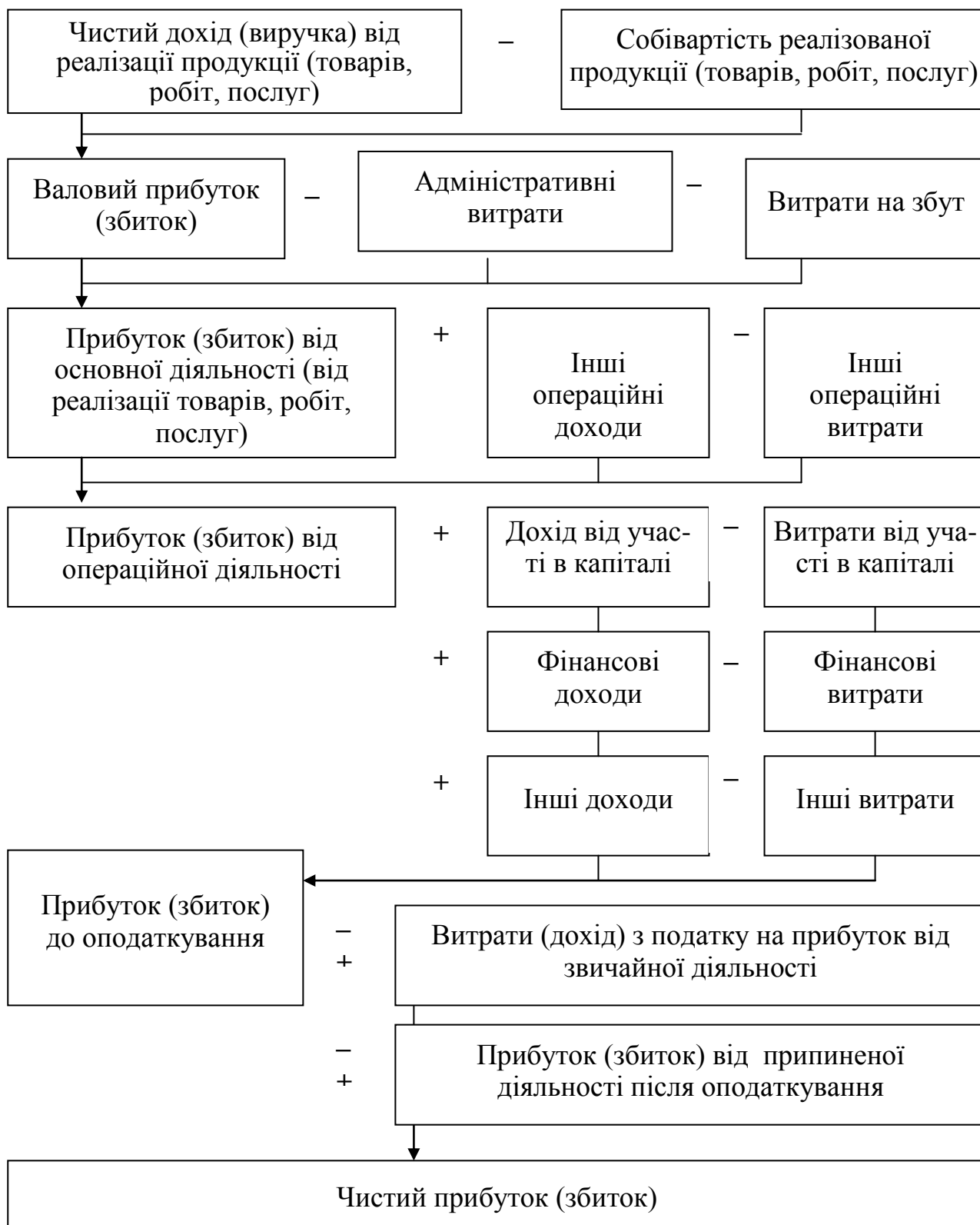

Рисунок 1 – Порядок формування фінансових результатів діяльності підприємств згідно з П(С)БО 3

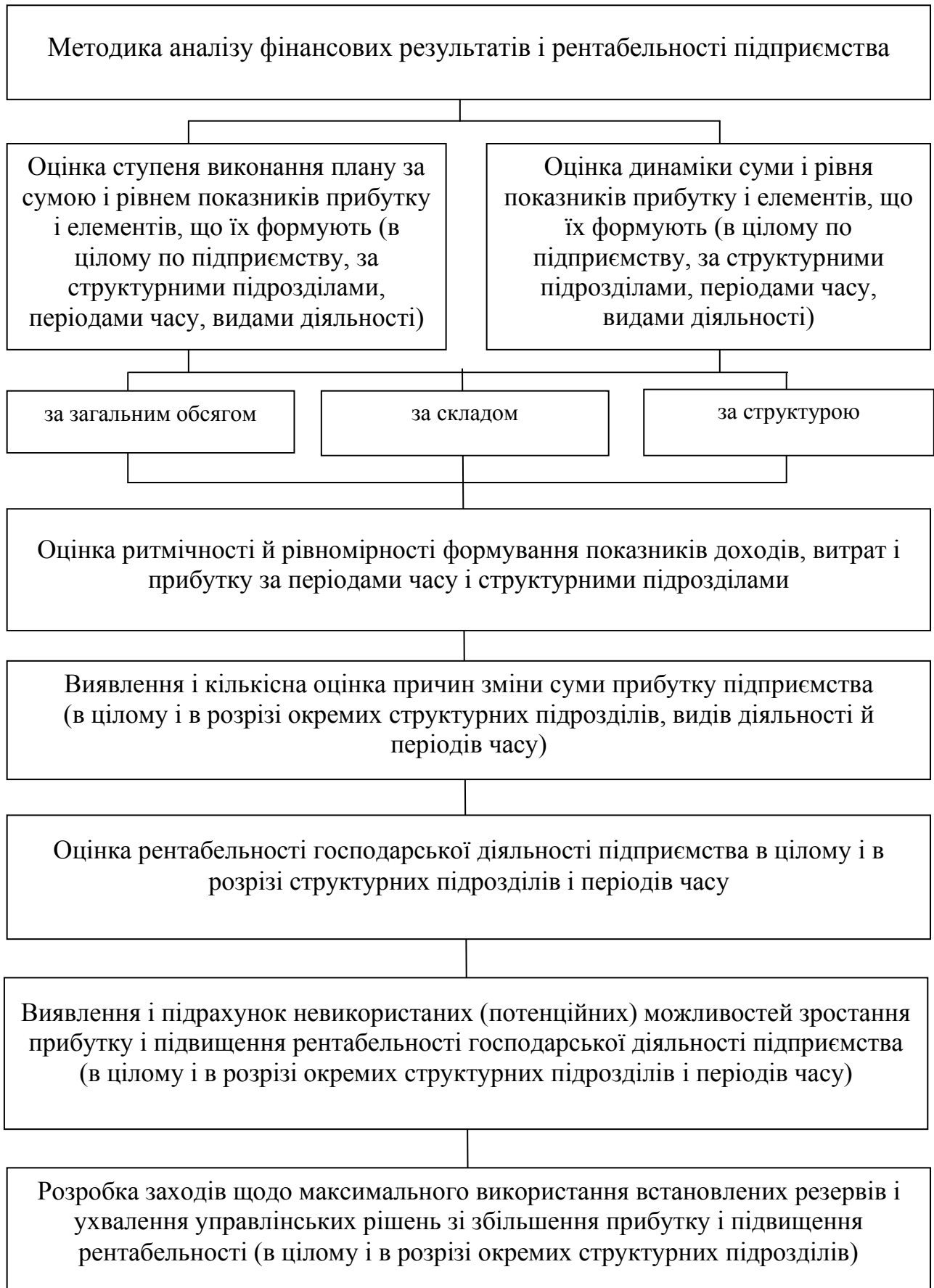

Рисунок 2 – Методика аналізу фінансових результатів і рентабельності підприємства

ФАКТОРНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Кількісна оцінка впливу залежних від підприємства чинників на зміну суми прибутку здійснюється за допомогою традиційних прийомів детермінованого факторного аналізу (повних ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць, коригування, інтегрального методу, прийому відсоткових чисел, подовжньої участі і т. ін.), які застосовуються до встановлених функціональних моделей залежностей показників прибутку (збитку) від чинників, що їх визначають:

$$ВП = ЧВР - СВ, \quad (2)$$

$$ВП = \frac{ЧВР \times P_{ВП}}{100}, \quad (3)$$

$$\Pi^P = ВП - АВ - ВЗ, \quad (4)$$

$$\Pi^P = \frac{ЧВР \times P_{\Pi^P}}{100}, \quad (5)$$

$$\Pi^{ОД} = ВП + ОД - АВ - ВЗ - ОВ, \quad (6)$$

$$\Pi^{ОД} = \Pi^P + ОД - ОВ, \quad (7)$$

$$\Pi(З)^{доОП} = \Pi(З)^{ОД} + ДУК + ФД + ІД - ВУК - ФВ - ІВ, \quad (8)$$

$$ЧП(З) = \Pi(З)^{доОП} \mp В(Д)^{ПП} \pm \Pi(З)^{ПД^{нісляОП}}, \quad (9)$$

де $ВП(З)$ – валовий прибуток (збиток), грн;

$\Pi(З)^P$ – прибуток (збиток) від реалізації продукції, грн;

$\Pi(З)^{ОД}$ – прибуток (збиток) від операційної діяльності, грн;

$\Pi(З)^{доОП}$ – прибуток (збиток) до оподаткування, грн;

$ЧП(З)$ – прибуток (збиток) підприємства, грн;

$ЧВР$ – чиста виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), грн;

$СВ$ – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), грн;

$АВ$ – адміністративні витрати підприємства, грн;

$VЗ$ – витрати на збут підприємства, грн;

$ОД$ – інші операційні доходи підприємства, грн;

$ОВ$ – інші операційні витрати підприємства, грн;

$ДУК, ВУК$ – доходи і витрати від участі в капіталі, грн;

$ФД, ФВ$ – доходи і витрати від фінансової діяльності, грн;

$ІД, ІВ$ – доходи і витрати від іншої звичайної діяльності підприємства, грн;

$V(Д)^{ПП}$ – витрати (дохід) з податку на прибуток, грн;

$П(З)^{ПД^{нісляОП}}$ – прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування, грн.

За результатами факторного аналізу показників прибутку виявляються потенційні можливості підвищення його розміру і розробляються заходи щодо впровадження виявлених резервів у практичну діяльність підприємства.

ОЦІНКА РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЧИННИКІВ, ЩО ЇЇ ВИЗНАЧАЮТЬ

Рентабельність (від німецького *rentabel* – дохідний) – це відносний показник прибутку, який відображає у відсотках співвідношення отриманого ефекту (доходу, прибутку) з наявними або використаними для його одержання ресурсами (витратами).

В аналітичній практиці для характеристики рентабельності підприємства застосовуються витратні, ресурсні й дохідні (прибуткові) показники рентабельності.

Витратні показники рентабельності характеризують прибутковість понесених у процесі діяльності витрат (виробничих або торговельних, комерційних, фінансових, інвестиційних і ін.).

Для їхнього розрахунку використовуються показники валового прибутку, прибутку від основної, операційної, звичайної діяльності, загального й чистого прибутку, які співвідносяться з величиною собівартості реалізованих товарів і

відповідних показників витрат за видами діяльності. Загальна формула розрахунку витратних показників рентабельності ($P_{вир}$) має такий вигляд:

$$P_{вир} = \frac{\Pi}{B} \times 100, \quad (10)$$

де Π – сума прибутку, грн;

B – витрати діяльності в цілому або за їх видами, грн.

Показники рентабельності, розраховані даним методом, характеризують ефективність використання коштів у процесі господарської діяльності, а саме скільки підприємство одержує прибутку (ефекту) з кожної гривні, витраченої на здійснення певного виду діяльності. Найпоширенішими з них є рентабельність основної, операційної та звичайної діяльності. На основі витратного підходу розраховується також рентабельність інвестиційних проектів.

Ресурсні показники рентабельності розраховуються, якщо необхідно визначити прибутковість виробничих ресурсів або активів (оборотних, необоротних й т.п.) та капіталу підприємства (власного, позикового, основного, оборотного й т.п.). Вони визначаються як відношення прибутку (валового, від основної, операційної та звичайної діяльності до оподаткування, загального або чистого) до середньої величини виробничих ресурсів, активів чи капіталу в цілому або за окремими їх видами.

Загальна формула розрахунку витратних показників рентабельності ($P_{рес}$) має такий вигляд:

$$P_{рес} = \frac{\Pi}{\overline{Ресурси}} \times 100, \quad (11)$$

де Π – сума прибутку, грн;

$\overline{Ресурси}$ – середня за період величина ресурсів (виробничих, активів, капіталу) в цілому або за окремими їх видами, грн.

Результати розрахунку показують ефективність діяльності підприємства щодо результативності використання виробничих ресурсів, майна та джерел його утворення в цілому і за окремими їх видами. Іншими словами, відображають величину прибутку в копійках, що припадає на одну гривню вкладених у підприємство коштів. До показників цієї групи належать рентабельність власного, залученого, перманентного і акціонерного капіталу, рентабельність необоротних, оборотних, операційних активів підприємства та чиста рентабельність підприємства, рентабельність трудових і матеріальних ресурсів, основних засобів, тощо.

Дохідні показники рентабельності доволі часто використовуються для оцінки результатів господарської діяльності підприємств й показують величину прибутку, що припадає на одиницю чистої виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Вони визначаються як відношення валового прибутку, прибутку від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), прибутку від операційної, звичайної діяльності або чистого прибутку до чистої виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Загальна формула розрахунку витратних показників рентабельності ($P_{дох}$) має такий вигляд:

$$P_{дох} = \frac{П}{ЧВР} \times 100, \quad (12)$$

де $П$ – сума прибутку, грн;

$ЧВР$ – чиста виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), грн.

Серед дохідних показників рентабельності загальноживаними є показники валової рентабельності товарів (продукції, робіт, послуг), рентабельності продажу товарів (продукції, робіт, послуг), рентабельності операційної діяльності і чистої рентабельності господарської діяльності.

Оцінку ступеня виконання плану і динаміки рентабельності здійснюють на підставі методу порівняння шляхом встановлення відхилень фактичних показників рентабельності господарської діяльності підприємства від базового (планового чи попереднього періоду) їх рівня.

У процесі детермінованого факторного аналізу показників рентабельності для кількісної оцінки впливу чинників першого рівня застосовуються прийоми повних ланцюгових підстановок, абсолютних і відносних різниць, інтегральний метод, тощо до факторних моделей рентабельності. Найбільш точні розрахунки отримують на підставі інтегрального методу. Наприклад, розрахунок впливу чинників на зміну рентабельності витрат від операційної діяльності на підставі цього методу здійснюється наступним чином:

$$\Delta P^{OD}_{(\Pi^{OD})} = \frac{(\Pi_1^{OD} - \Pi_0^{OD})}{(B^{OD}_1 - B_0)} \times \ln \left| \frac{B^{OD}_1}{B^{OD}_0} \right| \times 100, \quad (13)$$

$$\Delta P^{OD}_{(B^{OD})} = \Delta P^{OD} - \Delta P^{OD}_{(\Pi^{OD})}, \quad (14)$$

$$\Delta P^{OD} = P_1^{OD} - P_0^{OD} = \Delta P^{OD}_{(\Pi^{OD})} + \Delta P^{OD}_{(B^{OD})}, \quad (15)$$

де $\Delta P^{OD}_{(\Pi^{OD})}$ – зміна рівня рентабельності витрат операційної діяльності за рахунок зміни суми прибутку від операційної діяльності, %;

$\Delta P^{OD}_{(B^{OD})}$ – зміна рівня рентабельності витрат операційної діяльності за рахунок зміни суми витрат від операційної діяльності, %;

$\Delta P_{\Pi^{OD}}$ – загальна зміна рівня рентабельності витрат операційної діяльності підприємства у звітному періоді порівняно з базовим, % ;

P_0^{OD} , P_1^{OD} – базисний (плановий або попереднього звітного періоду) і фактичний звітного періоду рівень витрат операційної діяльності підприємства, %;

Π_0^{OD} , Π_1^{OD} – базисна (планова або попереднього звітного періоду) і фактична звітного періоду сума прибутку від операційної діяльності підприємства, грн;

B_0^{OD} , B_1^{OD} – базисна (планова або попереднього звітного періоду) і фактична звітного періоду сума витрат від операційної діяльності підприємства, грн.

Розв'язок типових завдань

Завдання 1. На підставі виписки зі Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ТОВ «Сараж» за рік, що наведена у табл. 1, та додаткової інформації, необхідно:

1) визначити валовий прибуток, прибуток від основної, операційної діяльності, прибуток до оподаткування та чистий прибуток підприємства у діючих і порівнянних умовах;

2) розрахувати рівні показників прибутку (валового, від основної та операційної діяльності) та елементів витрат, що їх формують (собівартості, адміністративних витрат, витрат на збут) за обидва періоди у діючих і порівнянних умовах;

3) дослідити динаміку показників прибутку та елементів, що їх формують (за сумою та рівнем) у діючих і порівнянних умовах;

4) зробити висновки.

Таблиця 1 – Виписка зі Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ТОВ «Сараж» за рік

(тис. грн)

Показник	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1750	1698,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1550)	(1528,5)
Адміністративні витрати	2130	(52)	(45)
Витрати на збут	2150	(18,9)	(20)
Інші операційні витрати	2180	(26,5)	(23)
Інші фінансові доходи	2220	–	6
Інші доходи	2240	5	–
Фінансові витрати	2250	(30)	(25)
Інші витрати	2255	(2,5)	–
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(18,8)	(15,8)

Додаткова інформація.

У звітному періоді ціни на продукцію підприємства зросли в середньому на 2,0%, а ставки і тарифи на послуги, пов'язані з управлінням підприємством – на 18,3%.

Розв'язок завдання

1) Валовий прибуток, прибуток від основної, операційної діяльності, прибуток до оподаткування та чистий прибуток підприємства за звітний період у діючих умовах визначається на підставі формул (2-9).

За даними ТОВ «Сараж» (табл. 1) у діючих умовах:

– валовий прибуток ($ВП$) складає:

– за минулий рік: $ВП_0 = 1698,5 - 1528,5 = 170,0$ тис. грн;

– за звітний рік: $ВП_1 = 1750,0 - 1550,0 = 200,0$ тис. грн.

– прибуток від основної діяльності (від реалізації продукції) ($П^P$) дорівнює:

– за минулий рік: $П_0^P = 170,0 - 45,0 - 20,0 = 105,0$ тис. грн;

– за звітний рік: $П_1^P = 200,0 - 52,0 - 18,9 = 129,1$ тис. грн,

– прибуток від операційної діяльності ($П^{OD}$) складає:

– за минулий рік: $П_0^{OD} = 105,0 - 23,0 = 82,0$ тис. грн;

– за звітний рік: $П_1^{OD} = 129,1 - 26,5 = 102,6$ тис. грн,

– прибуток до оподаткування ($П^{\partial o OP}$) дорівнює:

– за минулий рік: $П_0^{\partial o OP} = 82,0 + 6,0 - 25,0 = 63,3$ тис. грн;

– за звітний рік: $П_1^{\partial o OP} = 102,6 + 5,0 - 30,0 - 2,5 = 75,1$ тис. грн,

– чистий прибуток підприємства ($ЧП$) складає:

– за минулий рік: $ЧП_0 = 63,3 - 15,8 = 47,2$ тис. грн;

– за звітний рік: $ЧП_1 = 75,1 - 18,8 = 56,3$ тис. грн.

Для визначення показників прибутку звітного року у порівнянних умовах попередньо слід розрахувати у порівнянних умовах доходи і витрати, що їх формують в частині основної діяльності, тобто чисту виручку від реалізації та

собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) та адміністративні витрати у порівнянних умовах. Ці показники обчислюються співвідношенням їх фактичних значень у діючих умовах та середнього індексу зміни цін (для собівартості та чистої виручки від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг) або ставок і тарифів (для адміністративних витрат).

Оскільки за звітний період (за додатковими даними) ціни на продукцію підприємства зросли в середньому на 2,0%, то індекс цін складає 1,02 рази $((100+2):100)$, а індекс зміни ставок і тарифів на утримання апарату управління підприємства – 1,183 рази $((100+2):100)$.

За даними ТОВ «Сараж» (табл. 3.2) фактична у порівнянних умовах:

– чиста виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) складає 1715,7 тис. грн $(1750,0:1,02)$;

– собівартість від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) дорівнює 1519,6 тис. грн $(1550,0:1,02)$;

– сума адміністративних витрат складає 44,0 тис. грн $(52,0:1,183)$.

Відтак, за звітний рік фактичний у порівнянних умовах розмір прибутку ТОВ «Сараж» (у розрізі його видів) складає:

– валовий прибуток: $ВП_1^{зіст} = 1715,7 - 1519,6 = 196,1$ тис грн;

– прибуток від основної діяльності (від реалізації продукції):
 $П_1^{P,зіст} = 196,1 - 44,0 - 18,9 = 133,2$ тис грн;

– прибуток від операційної діяльності: $П_1^{оп,зіст} = 133,2 - 26,5 = 106,7$ тис грн;

– прибуток до оподаткування: $П_1^{доОП,зіст} = 106,7 + 5,0 - 30,0 - 2,5 = 79,2$ тис грн;

– чистий прибуток: $ЧП_1^{зіст} = 79,2 - 18,8 = 60,4$ тис грн.

2) Для обчислення рівнів показників прибутку за видами діяльності використовується формула 3.1.

За даними ТОВ «Сараж» і попередньо зроблених розрахунків рівень валового прибутку ($P_{ВП}$) дорівнює:

– у минулому році: $P_{ВП_0} = 170,0 \div 1698,5 \times 100 = 10,01\%$ до обороту;

– у звітному році:

– у діючих умовах: $P_{ВП_1} = 200,0 \div 1750,0 \times 100 = 11,43$ до обороту;

– у порівнянних умовах: $P_{ВП_1^{зист}} = 196,1 \div 1715,7 \times 100 = 11,43\%$ до обороту.

Аналогічним чином визначаються рівні прибутку від основної та операційної діяльності, а також рівні собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), адміністративних витрат та витрат на збут.

3) Динаміка показників прибутку та елементів, що їх формують (за сумою та рівнем) досліджується на підставі аналітичних показників динаміки – абсолютного приросту та темпу росту, які визначаються за даними у діючих і порівнянних умовах.

Абсолютний приріст обчислюється різницею між фактичними даними за звітний і минулий періоди (у діючих і порівнянних умовах), а темп росту – їх співвідношенням, і виражається у відсотках.

Техніка і результати оцінки динаміки показників фінансових результатів ТОВ «Сараж» наведені у табл. 2.

4) Аналіз динаміки показників фінансових результатів ТОВ «Сараж» дозволяє зробити висновок про те, що у звітному році порівняно з минулим як у діючих так і у порівнянних умовах спостерігається збільшення валового прибутку (на 30,0 тис. грн або 17,6% та 26,1 тис. грн або 15,3% відповідно), прибутку від реалізації (на 24,1 тис. грн або 23,0% та 28,2 тис. грн або 26,9%), прибутку від операційної діяльності (на 20,6 тис. грн або 25,1% та 24,7 тис. грн або 30,1%), прибутку до оподаткування (на 12,1 тис. грн або 19,2% та 16,2 тис. грн або 25,7%) та чистого прибутку (на 9,1 тис. грн або 19,3% та 13,2 тис. грн або 28,0% відповідно).

Як позитивний момент у діяльності підприємства слід відзначити зменшення порівняно з минулим роком фактичного у порівнянних умовах рівня собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 1,42% до обороту або 1,6%, адміністративних витрат – на 0,09 % до обороту або 3,3%, витрат на збут – на 0,08 % до обороту або 6,4%, а також зростання рівня валового прибутку.

Таблиця 2 – Аналіз динаміки показників фінансових результатів ТОВ «Сараж» (за сумою та рівнем)

Показник	Одиниця виміру	Минулий рік	Звітний рік у діючих умовах	Індекс цін, ставок і тарифів	Звітний рік у порівнянних умовах	Абсолютне відхилення		Темп росту	
						У діючих умовах	У порівнянних умовах	У діючих умовах	У порівнянних умовах
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн	1698,5	1750	1,02	1715,7	51,5	17,2	103,0	101,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн	1528,5	1550	1,02	1519,6	21,5	-8,9	101,4	99,4
Рівень собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	% до обороту	89,99	88,57	–	88,57	-1,42	-1,42	98,4	98,4
Валовий прибуток	тис. грн	170,0	200,0	1,02	196,1	30	26,1	117,6	115,3
Рівень валового прибутку	% до обороту	10,01	11,43	–	11,43	1,42	1,42	114,2	114,2
Адміністративні витрати	тис. грн	45,0	52	1,183	44,0	7	-1,0	115,6	97,7
Рівень адміністративних витрат	% до обороту	2,65	2,97	–	2,56	0,32	-0,09	112,2	96,7
Витрати на збут	тис. грн	20,0	18,9	–	18,9	-1,1	-1,1	94,5	94,5
Рівень витрат на збут	% до обороту	1,18	1,08	–	1,10	-0,10	-0,08	91,7	93,6
Прибуток від реалізації	тис. грн	105,0	129,1	–	133,2	24,1	28,2	123,0	126,9
Рівень прибутку від реалізації	% до обороту	6,18	7,38	–	7,76	1,20	1,58	119,3	125,6
Інші операційні витрати	тис. грн	23,0	26,5	–	26,5	3,5	3,5	115,2	115,2
Прибуток від операційної діяльності	тис. грн	82,0	102,6	–	106,7	20,6	24,7	125,1	130,1
Інші фінансові доходи	тис. грн	6,0	–	–	-	-6	-6,0	–	–
Інші доходи	тис. грн	–	5,0	–	5,0	5	5,0	–	–
Фінансові витрати	тис. грн	25,0	30,0	–	30,0	5	5,0	120,0	120,0
Інші витрати	тис. грн	–	2,5	–	2,5	2,5	2,5	–	–
Прибуток до оподаткування	тис. грн	63,0	75,1	–	79,2	12,1	16,2	119,2	125,7
Витрати з податку на прибуток	тис. грн	15,8	18,8	–	18,8	3	3,0	119,0	119,0
Чистий прибуток	тис. грн	47,2	56,3	–	60,4	9,1	13,2	119,3	128,0

Завдання 2. На підставі виписки зі Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ТОВ «Сміла» за рік, що наведена у табл. 3, та додаткової інформації, необхідно:

1) прибуток від основної діяльності підприємства (прибуток від реалізації) та рентабельність господарських ресурсів, що приймають участь у його формуванні, за обидва періоди;

2) розрахувати рівень прибутку від реалізації підприємства за обидва періоди;

3) дослідити динаміку наведених та обчислених показників і елементів, що їх формують;

4) кількісно оцінити зміни відносно минулого року суми фактичного прибутку від реалізації за рахунок зміни обсягу чистої виручки та рівня прибутку від реалізації продукції підприємства;

5) кількісно оцінити причини зміни відносно минулого року фактичної рентабельності господарських ресурсів, що використовуються в процесі основної діяльності підприємства;

б) зробити висновки.

Таблиця 3 – Виписка зі Звіту про фінансові результати

(Звіту про сукупний дохід) ТОВ «Сміла» за рік

(тис. грн)

Показник	Код рядка	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1715,7	1698,5
Валовий прибуток	2090	196,1	170,0
Адміністративні витрати	2130	(44,0)	(45,0)
Витрати на збут	2150	(18,9)	(20,0)

Додаткова інформація.

1. Сума основних засобів підприємства станом на початок року складає: на 01.01.0А - 301,5 тис. грн, на 01.01.0Б – 322,0 тис. грн, на 01.01.0В – 343,5 тис. грн.

2. Розмір оборотних активів підприємства станом на початок року складає: на 01.01.0А – 354,1 тис. грн, на 01.01.0Б – 367,0 тис. грн, на 01.01.0В – 550,6 тис. грн.

Розв'язок завдання

1) За даними ТОВ «Сміла» (табл. 3) прибуток від реалізації (Π^P) складає:

- за минулий рік: $\Pi_0^P = 170,0 - 45,0 - 20,0 = 105,0$ тис. грн;
- за звітний рік: $\Pi_1^P = 196,1 - 44,0 - 18,9 = 133,2$ тис. грн.

Рентабельність господарських ресурсів, що беруть участь у формуванні прибутку від реалізації, обчислюється на підставі формули 10.

Господарські ресурси, що задіяні в обороті підприємства, складаються з основних засобів та оборотних активів.

За додатковими даними:

– середня величина основних засобів ($\overline{OЗ}$) складає:

- у минулому році: $\overline{OЗ}_0 = (301,5 + 322,0) \div 2 = 311,8$ тис. грн;
- у звітному році: $\overline{OЗ}_1 = (322,0 + 343,5) \div 2 = 332,8$ тис. грн,

– середня величина оборотних активів ($\overline{OА}$) дорівнює:

- у минулому році: $\overline{OА}_0 = (354,1 + 367,0) \div 2 = 360,6$ тис. грн;
- у звітному році: $\overline{OА}_1 = (367,0 + 550,6) \div 2 = 458,8$ тис. грн.

Отже, середня величина господарських ресурсів ($\overline{ГР}$) складає:

- у минулому році: $\overline{ГР}_0 = 311,8 + 360,6 = 672,4$ тис. грн;
- у звітному році: $\overline{ГР}_1 = 332,8 + 458,8 = 791,6$ тис. грн.

Таким чином, рентабельність господарських ресурсів ТОВ «Сміла» ($P_{ГР}$) дорівнює:

- у минулому році: $P_{ГР_0} = 105,0 \div 672,4 \times 100 = 15,62\%$;
- у звітному році: $P_{ГР_1} = 133,2 \div 791,6 \times 100 = 16,83\%$.

2) За даними ТОВ «Сміла» (табл. 3) рівень прибутку (P_{Π^P}) складає:

- у минулому році: $P_{\Pi_0^P} = 105,0 \div 1698,5 \times 100 = 6,18\%$ до обороту;

– у звітному році: $P_{\Pi^P} = 133,2 \div 1715,7 \times 100 = 7,76\%$ до обороту.

3) Динаміка рентабельності господарських ресурсів підприємства та його прибутку від реалізації продукції у розрізі елементів, що їх формують, досліджується на підставі аналітичних показників динаміки – абсолютного приросту та темпу росту. Абсолютний приріст обчислюється різницею між фактичними даними за звітний і минулий періоди, а темп росту – їх співвідношенням, і виражається у відсотках.

Техніка та результати оцінки динаміки прибутку від реалізації продукції та рентабельності господарських ресурсів ТОВ «Сміла» у розрізі елементів, що їх формують, наведені у табл. 4.

4) Для кількісної оцінки впливу на зміну прибутку від реалізації продукції підприємства (Π^P) чинників зміни обсягу чистої виручки від реалізації продукції ($ЧВР$) та рівня прибутку від реалізації продукції (P_{Π^P}) доцільно використовувати прийом абсолютних різниць до факторної моделі прибутку від реалізації має вигляд:

Таблиця 4 – Аналіз динаміки показників прибутку від основної діяльності та рентабельності господарських ресурсів підприємства

Показник	Одиниця виміру	Минулий рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис. грн	1698,5	1715,7	17,2	101,0
Валовий прибуток	тис. грн	170	196,1	26,1	115,3
Адміністративні витрати	тис. грн	45	44,0	-1,0	97,7
Витрати на збут	тис. грн	20	18,9	-1,1	94,5
Прибуток від реалізації	тис. грн.	105	133,2	28,2	126,9
Рівень прибутку від реалізації	% до обороту	6,18	7,76	1,58	125,6

1	2	3	4	5	6
Середня величина основних засобів	тис. грн	311,8	332,8	21,00	106,7
Середня величина оборотних активів	тис. грн	360,6	458,8	98,20	127,2
Середня величина господарських ресурсів підприємства	тис. грн	672,4	791,6	119,20	117,7
Рентабельність господарських ресурсів підприємства	%	15,62	16,83	1,21	107,8

$$\Pi^P = \frac{ЧВР \times P_{\Pi^P}}{100} \quad (16)$$

За даними ТОВ «Сміла» (табл. 4) зміна прибутку від реалізації ($\Delta\Pi^P$) складає:

– під впливом зміни обсягу чистої виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ($\DeltaЧВР$):

$$\Delta\Pi_{\DeltaЧВР}^P = \frac{\DeltaЧВР \times P_{\Pi_0^P}}{100} = \frac{17,2 \times 6,18}{100} = 1,1 \text{ тис. грн,}$$

– під впливом зміни рівня прибутку від реалізації (ΔP_{Π^P}):

$$\Delta\Pi_{\Delta P_{\Pi^P}}^P = \frac{ЧВР_1 \times \Delta P_{\Pi^P}}{100} = \frac{1715,7 \times 1,58}{100} = 27,1 \text{ тис. грн.}$$

Наведені розрахунки свідчать, що загальна зміна прибутку від реалізації ($\Delta\Pi^P$) дорівнює 28,2 тис. грн (133,2-105,0), що співпадає з сумою часткового впливу включених до моделі чинників

$$\Delta\Pi^P = \Delta\Pi_{\DeltaЧВР}^P + \Delta\Pi_{\Delta P_{\Pi^P}}^P = 1,1 + 27,1 = 28,2 \text{ тис. грн.}$$

5) На зміну відносно минулого року фактичної рентабельності господарських ресурсів підприємства впливають чинники, пов'язані зі зміною прибутку від реалізації (Π^P) та середньої величини наявних господарських

ресурсів підприємства ($\overline{ГР}$). Для кількісної оцінки сили їх впливу доцільно використовувати інтегральний метод до факторної моделі рентабельності господарських ресурсів ($P_{ГР}$), що виражається формулою

$$P_{ГР} = \frac{\Pi^P}{ГР} \times 100 \quad (17)$$

За даними ТОВ «Сміла» (табл. 4) зміна рентабельності господарських ресурсів ($\Delta P_{ГР}$) складає:

– під впливом зміни прибутку від реалізації ($\Delta \Pi^P$):

$$\Delta P_{ГР \Delta \Pi^P} = \frac{\Delta \Pi^P}{\overline{ГР}} \times \ln \left| \frac{\overline{ГР}_1}{\overline{ГР}_0} \right| = \frac{28,2}{119,2} \times \ln \left| \frac{791,6}{672,4} \right| \times 100 = 3,86 \%$$

– під впливом зміни середньої величини господарських ресурсів підприємства ($\Delta \overline{ГР}$):

$$\Delta P_{ГР \Delta \overline{ГР}} = \Delta P_{ГР} - \Delta P_{ГР \Delta \Pi^P} = 1,21 - 3,86 = -2,65 \%$$

Наведені розрахунки свідчать, що загальна зміна рентабельності господарських ресурсів ($\Delta P_{ГР}$) дорівнює 1,21% (16,83-15,62), що співпадає з сумою часткового впливу включених до моделі чинників

$$\Delta P_{ГР} = \Delta P_{ГР \Delta \Pi^P} + \Delta P_{ГР \Delta \overline{ГР}} = 3,8 + (-2,65) = 1,21 \%$$

б) Оцінка динаміки прибутку від реалізації та рентабельності господарських ресурсів підприємства, а також чинників, що їх формують, дозволяє зробити висновок про те, що у звітному році порівняно з минулим на підприємстві спостерігається зростання чистого доходу від реалізації продукції (на 17,2 тис. грн або 1,0%), валового прибутку (на 26,1 тис. грн або 15,3%), прибутку від реалізації (на 28,2 тис. грн або 26,9%), наявних господарських ресурсів (на 119,2 тис. грн або 17,7%) та їх рентабельності (на 1,21 коп у розрахунку на одну гривню або 7,8%).

Позитивним моментом у діяльності підприємства слід визнати скорочення адміністративних витрат (на 1,0 тис. грн або 2,3%) та витрат на збут (на 1,1 тис. грн або 5,4%).

96,0% ($27,1 \div 28,2 \times 100$) приросту суми прибутку від реалізації забезпечені збільшенням рівня прибутку, а 4,0% ($1,1 \div 28,2 \times 100$) – зростанням обсягу чистої виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Так, підвищення рентабельності продаж (рівня прибутку від реалізації) на 1,58% до обороту зумовило збільшення прибутку від реалізації на 27,1 тис. грн, а збільшення обсягу реалізації продукції на 17,2 тис. грн збільшило суму прибутку від реалізації на 1,1 тис. грн.

Збільшення прибутку від реалізації продукції спричинило позитивний вплив на зміну рентабельності господарських ресурсів підприємства. За рахунок цього чинника рентабельність зросла на 3,86%. У той же час збільшення розміру наявних господарських ресурсів підприємства на 119,2 тис. грн. зумовило зменшення рентабельності на 2,65%.

На перспективу підприємству слід розробити заходи щодо забезпечення раціонального використання оборотних активів та підвищення ефективності використання основних засобів.

Практичні завдання

Завдання 1. На підставі форм фінансової звітності ТОВ «Сиріус» що надані в додатку Б, необхідно:

- 1) визначити правильність їх заповнення;
- 2) з'ясувати взаємозв'язок між окремими показниками елементів фінансової звітності;
- 3) зробити попередні висновки щодо фінансового становища підприємства.

Завдання 2. На підставі додаткової інформації та даних Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) і Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Сиріус», наведених у додатку Б, необхідно:

- 1) дослідити динаміку показників фінансових результатів підприємства у діючих і порівнянних умовах (за сумою та рівнем);
- 2) кількісно оцінити вплив чинників на зміну показника валового прибутку (у діючих і порівнянних умовах);
- 3) визначити чинники, що впливають на формування показника прибутку від основної діяльності, і за допомогою традиційної та нетрадиційної методики факторного аналізу фінансових результатів кількісно виміряти їх вплив (у діючих і порівнянних умовах);
- 4) з'ясувати причини зміни показника прибутку від операційної діяльності та кількісно оцінити їх вплив у діючих і порівнянних умовах, застосовуючи традиційну методику факторного аналізу фінансових результатів;
- 5) за результатами аналізу фінансових результатів підприємства зробити висновки щодо підвищення прибутку ТОВ «Сиріус».

Додаткова інформація.

1. У звітному році порівняно з минулим ціни на сировину і товари збільшилися в середньому на 4,0 %, ставки і тарифи на послуги, пов'язані з організацією процесу

управління підприємством – на 1 %, і на 2 % – ставки і тарифи на послуги, пов'язані з реалізацією товарів (продукції, робіт, послуг).

2. Питома вага умовно-змінних адміністративних витрат у минулому році склала 10 %, а у звітному – 15%.

3. Питома вага умовно-постійних витрат на збут у минулому році склала 10%, а у звітному – 8%.

Завдання 3. На підставі даних Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) і Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Сиріус», наведених у додатку Б, необхідно:

1) використовуючи доходний метод, обчислити валову рентабельність і рентабельність продаж, рентабельність доходу від операційної та звичайної діяльності, чисту рентабельність господарювання (у минулому й звітному періодах);

2) використовуючи витратний метод, обчислити рентабельність торгово-виробничої, основної, операційної та звичайної діяльності (у минулому й звітному періодах);

3) використовуючи ресурсний метод, обчислити чисту і загальну рентабельність господарських ресурсів (активів), власного і акціонерного капіталу, оборотних і необоротних активів, які беруть участь у процесі основної, операційної та звичайної діяльності (у минулому і звітному періодах);

4) дослідити динаміку показників рентабельності, обчислених доходним, ресурсним і витратним методами;

5) з'ясувати причини зміни показників рентабельності господарських ресурсів (активів), рентабельності продаж і рентабельності основної діяльності, і кількісно виміряти їх вплив;

б) за результатами аналізу рентабельності підприємства зробити висновки щодо підвищення рівня ефективності його господарювання.

Завдання 4. На підставі даних ТОВ «Місто», наведених у табл. 5, необхідно:

- 1) оцінити діяльність підприємства з виконання плану обсягів реалізації та валового прибутку;
- 2) визначити чинники та їх вплив на зміну суми та рівня валового прибутку%
- 3) визначити резерви зростання суми прибутку по підприємству;
- 4) зробити висновки.

Таблиця 5 – Інформація про обсяги виробництва і витрати ТОВ «Місто»
у розрізі видів продукції

№ з/п	Продукція	Обсяг реалізації, тис. од.		Оптова ціна реалізації однієї одиниці продукції, грн		Собівартість виробництва однієї одиниці продукції, грн	
		План	Факт	План	Факт	План	Факт
1	А	57,0	48,5	5	5,2	4,0	4,5
2	В	56,0	58,0	6,0	6,1	5,0	5,2
3	С	27,0	32,5	7,0	7,4	5,7	5,6
	Разом	140,0	139,0	-	-	-	-

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДИКИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансовий стан – можливість і здатність економічного суб'єкта фінансувати свою діяльність і отримувати прибуток. Характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективного використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними та фізичними особами.

Фінансовий стан визначається сукупністю виробничо-господарських чинників і оцінюється системою показників, які свідчать про наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів, рівень фінансової стійкості, ділової активності та платоспроможності, рентабельності та кредитоспроможності підприємства.

Головною метою аналізу фінансового стану є оцінка оптимальності розташування і ефективності використання фінансових ресурсів підприємства, пошук потенційних резервів підвищення рівня прибутку та посилення фінансової стабільності.

Комплексне і системне дослідження результатів фінансово-господарської діяльності підприємства, яке дає можливість виявити найважливіші аспекти та найслабкіші позиції у фінансовому стані даного підприємства, а також з'ясувати потенційні можливості підприємства з поліпшення фінансового стану і розробити рекомендації щодо їх практичного впровадження являє собою *методику аналізу фінансового стану підприємства*.

Деталізація процедурної сторони методики аналізу фінансового стану залежить від поставленої мети, послідовності етапів аналітичних досліджень та різних чинників інформаційного, часового, методичного, кадрового та технічного забезпечення.

Структурно-логічна схема послідовності проведення аналізу фінансового стану підприємства наведена на рис. 3.

Аналіз фінансового стану підприємства

1 Попередня оцінка фінансово-економічного положення підприємства

- оцінка достовірності фінансової звітності й доцільності її дослідження;
- виявлення якісних змін у майновому й фінансовому положенні підприємства, встановлення тенденцій основних показників господарювання;
- узагальнююча оцінка результатів фінансово-господарської діяльності

2 Оцінка фінансово-майнового потенціалу підприємства

- аналіз складу і структури майна підприємства і джерел його утворення;
- аналіз статей активу балансу;
- аналіз статей пасиву балансу

3 Аналіз фінансової стійкості підприємства

- аналіз фінансової незалежності підприємства;
- аналіз кредитоспроможності підприємства

4 Аналіз ліквідності й платоспроможності підприємства

- аналіз ліквідності балансу підприємства;
- аналіз рівня платоспроможності підприємства

5 Аналіз економічної ефективності господарської діяльності

- аналіз рівня ділової активності підприємства;
- аналіз рентабельності господарської діяльності підприємства

6 Оцінка ринкового потенціалу підприємства

- аналіз рівня конкурентоспроможності підприємства;
- аналіз положення підприємства на ринку цінних паперів

7 Комплексна оцінка фінансового стану підприємства

8 Виявлення потенційних можливостей поліпшення фінансового стану підприємства

9 Розробка заходів щодо впровадження виявлених резервів стабілізації фінансового становища в практичну діяльність

Рисунок 3 – Структурно-логічна схема послідовності проведення аналізу фінансового стану підприємства

Аналіз складу й структури майна підприємства та джерел його утворення

Основною метою аналізу балансу є виявлення змін у складі й структурі майна підприємства і джерел його утворення.

Аналіз майна підприємства та джерел його утворення проводиться за допомогою методів горизонтального (часового) і вертикального (структурного) аналізу балансу. При горизонтальному аналізі виявляються абсолютні та відносні зміни величин статей балансу за певний період, дається оцінка цим змінам. Вертикальний аналіз використовується для дослідження структури засобів і джерел їх утворення шляхом визначення питомої ваги окремих статей у підсумкових даних та оцінювання цих змін. Горизонтальний і вертикальний аналізи взаємодоповнюють один одного, на їх основі будується аналітичний баланс. Порівняльний аналітичний баланс характеризує структуру балансу і динаміку його статей. Основними показниками порівняльного балансу є показники структури балансу, динаміки балансу і структурної динаміки балансу.

Таблиця 6 – Групування статей активу і пасиву балансу під час складання агрегованого аналітичного балансу

А к т и в			П а с и в		
Групи за активом балансу		Код рядка	Групи за пасивом балансу		Код рядка
1	2	3	4	5	6
1	Майно усього, у т.ч.:	1300	1	Джерела формування майна усього, у т.ч.	1900
1.1	Необоротні активи	1085	1.1	Власні і прирівняні до них джерела фінансування	1495, 1520, 1525, 1665
1.2	Оборотні активи всього, т.ч.:	1110- 1165,	1.2	Залучений капітал	1500- 1515,

1	2	3	4	5	6
		1190			1600-1660, 1690
1.2.1	Матеріальні оборотні активи	1100, 1110, 1190	1.2.1	Довгострокові кредити та позики	1500-1515
1.2.2	Дебіторська заборгованість	1125-1155	1.2.2	Короткострокові кредити та позики	1600
1.2.3	Грошові кошти та короткострокові фінансові інвестиції	1160, 1165	1.2.3	Поточні зобов'язання (кредиторська заборгованість) і забезпечення	1610-1660, 1690
1.3	Витрати майбутніх періодів	1170	1.3	Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700
1.4	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			

Найбільш загально структуру активів характеризує коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів (коефіцієнт мобільності), а структуру пасивів – коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів (коефіцієнт фінансового ризику).

Коефіцієнт мобільності активів (співвідношення оборотних і необоротних активів) свідчить про те, скільки гривень, вкладених в оборотні активи припадає на одну гривню вкладень у необоротні активи, і обчислюється за формулою

$$K_M = \frac{OA}{HA} = \frac{\text{ряд.1195ф.№1}}{\text{ряд.1095ф.№1} + \text{ряд.1200ф.№1}}, \quad (18)$$

де K_M – коефіцієнт мобільності активів, коефіцієнт;

OA – оборотні активи підприємства, тис. грн;

HA – необоротні активи підприємства, тис. грн.

Чим нижче значення коефіцієнта, тим більш ресурсомістке дане підприємство, вище виробничий ризик.

Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів свідчить про те, скільки залучених коштів припадає на кожну гривню власних ресурсів, залучених до бізнесу. Чим вище значення коефіцієнта, тим більш фінансово залежне дане підприємство, вище фінансовий ризик.

Після загальної оцінки динаміки складу і структури активів і пасивів підприємства необхідно детально оцінити майновий і фінансовий потенціал підприємства, стан, рух і причини зміни кожного виду майна і джерел його утворення. Основну увагу в процесі таких досліджень приділяють аналізу власного капіталу і оборотності оборотних коштів підприємства.

Оцінка фінансової стійкості підприємства

фінансова стійкість – комплексна категорія, яка відбиває стан і структуру фінансових ресурсів підприємства, можливість виконувати зобов'язання та забезпечувати розширення діяльності без посилення залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Метою аналізу фінансової стійкості підприємства є пошук потенційних можливостей підвищення ефективного розподілу і використання фінансових ресурсів для забезпечення розвитку підприємства на підставі зростання прибутку та капіталу, збереження платоспроможності й кредитоспроможності в умовах припустимого рівня ризику.

Розрахунково-аналітичні процедури аналізу фінансової стійкості підприємств передбачають:

- визначення типу фінансової стійкості;
- визначення рівня фінансової стійкості;
- комплексну оцінку фінансової стійкості підприємства.

Для визначення типу фінансової стійкості використовуються абсолютні показники, для характеристики рівня фінансової стійкості підприємства – відносні, а для комплексної оцінки – інтегральні.

Абсолютними показниками, на підставі яких визначається тип фінансової стійкості підприємства є показники забезпеченості запасів джерелами їх формування (надлишок або нестача). При цьому мається на увазі забезпеченість запасів такими джерелами, як власні оборотні засоби, довгострокові та короткострокові кредити, кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Для характеристики джерел формування запасів застосовується кілька показників, які відображають ступінь охоплення різних видів джерел, а саме:

– *показник наявності власних оборотних засобів* визначається за формулою

$$ВОЗ = ДВЗ - НА, \quad (19)$$

де *ВОЗ* - наявність власних оборотних засобів, тис. грн;

ДВЗ - джерела власних і прирівняних до засобів (за даними балансу підприємства на початок і кінець звітного періоду ряд. 1495, 1520, 1525, 1665), тис. грн;

НА - необоротні активи (за даними балансу підприємства на початок і кінець звітного періоду ряд. 1095, 1200, 1170), тис. грн.

– *показник наявності власних довгострокових джерел формування запасів* визначається шляхом збільшення наявних власних оборотних засобів на суму довгострокових зобов'язань:

$$ВДДЗ = ВОЗ + ДКП = (ДВЗ + ДКБ) - НА, \quad (20)$$

де *ВДДЗ* - наявність власних довгострокових джерел формування запасів, тис. грн;

ДКП - довгострокові кредити банків та позикові засоби (за даними балансу підприємства на початок і кінець звітного періоду ряд. 1500, 1510, 1515), тис. грн;

НА - необоротні активи (за даними балансу підприємства на початок і кінець звітного періоду ряд. 1095, 1200, 1170), тис. грн;

– показник загальної величини джерел формування запасів дорівнює сумі власних оборотних засобів, довгострокових джерел та короткострокових зобов'язань:

$$ЗДФЗ = ВДДЗ + ККП = (ДВЗ + ДКБ + ККП) - НА, \quad (17)$$

де *ВДДЗ* - наявність загальних джерел формування запасів, тис. грн;

ККП - короткострокові кредити банків та кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (за даними балансу підприємства на початок і кінець звітного періоду ряд. 1600, 1615), тис. грн.

Трьом показникам наявності джерел формування запасів відповідають три показники забезпеченості джерелами їх формування – *надлишок або нестача власних оборотних засобів, власних довгострокових джерел формування запасів і загальної величини джерел формування запасів*, які обчислюються за формулами

$$H(n)_{ВОЗ} = ВОЗ - З, \quad (21)$$

$$H(n)_{ВДДЗ} = ВДДЗ - З, \quad (22)$$

$$H(n)_{ЗДФЗ} = ЗДФЗ - З, \quad (23)$$

де $H(n)_{ВОЗ}$ - надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних засобів, тис. грн;

$H(n)_{ВДДЗ}$ - надлишок (+) або нестача (-) довгострокових джерел формування запасів, тис. грн;

$H(n)_{ЗДФЗ}$ - надлишок (+) або недостача (-) загальних джерел формування запасів, тис. грн;
 Z - вартість запасів, тис. грн.

Забезпеченість запасів джерелами їх формування дозволяє класифікувати фінансовий стан за ступенем його стійкості. Можливе виділення чотирьох типів фінансової стійкості:

- абсолютна стійкість фінансового стану;
- нормальна стійкість фінансового стану;
- нестійкий (передкризовий) фінансовий стан;
- кризовий фінансовий стан.

Умови, за якими можна визначити тип фінансової стійкості підприємства узагальнено у табл. 7

Таблиця 7 - Методика визначення типів фінансової стійкості підприємства

Тип фінансової стійкості Показник забезпеченості запасів	Абсолютна стійкість фінансового стану	Нормальна стійкість фінансового стану	Нестійкий фінансовий стан	Кризовий фінансовий стан
$H(n)_{ВОЗ}$	≥ 0	< 0	< 0	< 0
$H(n)_{ВДДЗ}$	> 0	≥ 0	< 0	< 0
$H(n)_{ЗДФЗ}$	> 0	> 0	≥ 0	< 0

Характеристика типів фінансової стійкості залежно від розміщення його активів та джерел їх формування наведено у табл. 8.

Фінансова стійкість може бути відновлена шляхом поповнення джерел формування запасів (збільшення кредитів, позик), оптимізації їх структури, обґрунтованого зниження рівня запасів тощо.

Кількісна характеристика і висновок про рівень фінансової незалежності підприємства здійснюється за допомогою відносних показників і встановлення тенденцій і закономірностей їх розвитку у динаміці.

У вітчизняній та зарубіжній практиці оцінки фінансової сталості підприємства застосовується велика кількість відносних фінансових коефіцієнтів, які умовно можна згрупувати у дві групи:

- показники, які характеризують стан і структуру капіталу підприємства;
- показники, які характеризують стан і структуру основних й оборотних активів.

Порядок розрахунку й економічна інтерпретація відносних показників фінансової стійкості наведено у табл. 9

Таблиця 8 – Характеристика типів фінансової стійкості підприємства

№ з/п	Тип фінансової стійкості	Джерела покриття запасів	Стисла характеристика	Коментар
1	2	3	4	5
1	Абсолютна стійкість фінансового стану	Власні оборотні засоби	Показує, що запаси та витрати повністю покриваються власними оборотними засобами. Висока платоспроможність, підприємство практично не залежить від кредиторів	Така ситуація належить до крайнього типу фінансової сталості та на практиці зустрічається дуже рідко. Проте її не можна розглядати як ідеальну, у зв'язку з тим, що підприємство не використовує у господарській діяльності зовнішні джерела фінансування
2	Нормальна стійкість фінансового стану	Власні оборотні засоби та довгострокові кредити	Вартість запасів господарюючого суб'єкта менша або дорівнює сумі довгострокових джерел формування запасів. Підприємству притаманні нормальна платоспроможність; ефективне використання позикових засобів; висока дохідність поточної діяльності	Підприємство оптимально використовує власні та кредитні ресурси. Поточні активи перевищують кредиторську заборгованість
3	Нестійкий (передкризовий) фінансовий стан	Власні оборотні засоби, довгострокові	Характеризується нестачею власних оборотних засобів, довгострокових джерел формування, надлишком або	Фінансова стійкість вважається допустимою, якщо виконуються наступні умови:

1	2	3	4	5
		та короткострокові кредити та позики	рівністю загальної величини основних джерел формування запасів та вартістю запасів; порушеннями фінансової дисципліни, збоями в надходженні грошових коштів на поточний рахунок, зниженням прибутковості діяльності. Проте зберігається можливість відновлення платоспроможності за рахунок поповнення власного капіталу та збільшення власних оборотних засобів, а також додаткового залучення довгострокових кредитів	– вартість виробничих запасів разом із вартістю готової продукції дорівнюють або перевищують суму короткострокових кредитів та залучених засобів, що беруть участь у формуванні запасів; – вартість незавершеного виробництва разом із витратами майбутніх періодів дорівнюють або менше суми власного оборотного капіталу. Якщо ці умови не виконуються, то спостерігається тенденція до погіршення фінансового стану
4	Кризовий фінансовий стан	Власні оборотні засоби, довгострокові та короткострокові кредити та позики	Характеризується нестачею власних оборотних засобів, довгострокових та джерел формування запасів. Грошові кошти, короткострокові цінні папери та дебіторська заборгованість не в змозі покрити навіть кредиторської заборгованості та прострочених позик. Рівновага платіжного балансу в даній ситуації забезпечується за рахунок прострочених платежів з оплати праці, кредитам банку, постачальникам, бюджету, тощо	Неплатоспроможність підприємства; межа банкрутства. При кількарізовому повторенні такого стану підприємству погрожує об'ява банкрутства

Таблиця 9 – Система відносних показників для оцінки фінансової стійкості підприємства

№ з/п	Показник	Що показує	Алгоритм розрахунку	Коментар
1	2	3	4	5
1	Показники стану і структури капіталу			
1.1	Коефіцієнт автономії (K_a)	Характеризує незалежність від позикових засобів. Показує частку власних засобів в їх загальній сумі	$K_a = \frac{PBK}{BB}$ <p>Відношення суми реального власного капіталу (власних і прирівняних до них джерел фінансування) до загальної суми засобів підприємства</p>	$K_a \geq 0,5$ <p>Перевищення вказує на зростання фінансової незалежності підприємства</p>
1.2	Коефіцієнт фінансової залежності ($K_{\phi z}$)	Показує, яка сума загальної вартості майна підприємства припадає на одну грн власних коштів	$K_{\phi z} = \frac{BB}{BK}$ <p>Відношення загальної суми засобів підприємства до власних фінансових ресурсів</p>	$K_{\phi z} \leq 2$ <p>Показник обернений до коефіцієнта автономії. Характеризує залежність від позикових засобів</p>
1.3	Коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{\phi c}$)	Показує кількість власних коштів, які залучило підприємство на 1 грош. од. вкладених у активи позикових засобів	$K_{\phi c} = \frac{PBK}{PK}$ <p>Відношення реального власного та позикового капіталу</p>	$K_{\phi c} \geq 1$ <p>Зниження вказаної межі означає залежність підприємства від зовнішніх джерел засобів, втрату фінансової автономності</p>

Продовження табл.9

1	2	3	4	5
Показники стану основних й оборотних активів				
2.1	Коефіцієнт забезпеченості поточних активів власними оборотними засобами ($K_{з.па}$)	Наявність у підприємства власних оборотних засобів, необхідних для його фінансової стійкості. Критерій визначення неплатоспроможності (банкрутства) підприємства	$K_{з.па} = \frac{ВОЗ}{ПА} = \frac{ВК - НА}{ПА}$ Відношення власних оборотних засобів до загальної величини оборотних засобів підприємства	$K_{з.па} \geq 0,1$ Чим вище показник, тим краще фінансовий стан підприємства, тим більше в нього можливостей проведення незалежної фінансової політики
2.2	Коефіцієнт забезпеченості запасів власними оборотними засобами ($K_{з.з}$)	Наявність у підприємства власних оборотних засобів, необхідних для покриття запасів	$K_{з.з} = \frac{ВОЗ}{З} = \frac{ВК - НА}{З}$ Відношення власних оборотних засобів до величини запасів підприємства	$K_{з.з} \geq 0,5$ Чим вище показник, тим краще фінансовий стан підприємства, тим більше в нього можливостей проведення незалежної фінансової політики
2.3	Коефіцієнт покриття запасів ($K_{н.з}$)	Наявність у підприємства «нормальних» джерел засобів для покриття запасів	$K_{н.з} = \frac{ВОЗ + ККБ + КЗТ}{З}$ Відношення суми власних оборотних засобів, короткострокових кредитів банку та кредиторської заборгованості по товарних операціях до величини запасів підприємства	$K_{н.з} \geq 1$ Зниження вказаної межі вказує на необхідність використання інших джерел фінансування, що приводить до зростання кредиторської заборгованості по сплаті праці та по інших видах розрахунків

1	2	3	4	5
2.4	Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{м.вк}$)	Здібність підприємства підтримувати рівень власного оборотного капіталу та поповнювати оборотні засоби за рахунок власних джерел	$K_{м.вк} = \frac{ВОЗ}{ВК}$ <p>Відношення власних оборотних засобів до загальної величини власного капіталу підприємства</p>	$K_{м.вк} \in [0,2 - 0,5]$ <p>Чим ближче значення показника до верхньої межі, тим більше можливість фінансового маневру в підприємства</p>
2.5	Коефіцієнт співвідношення мобільних та іммобілізованих засобів ($K_{м/ім}$)	Скільки оборотних активів (мобільних засобів) припадає на одну грн необоротних активів (іммобілізованих засобів)	$K_{м/ім} = \frac{ПА}{НА}$ <p>Відношення оборотних до необоротних активів</p>	Чим вище значення показника, тим більше засобів підприємство укладає в оборотні активи
2.6	Коефіцієнт реальної вартості майна ($K_{рвм}$)	Показує частку коштів торговельного процесу у вартості майна підприємства	$K_{рвм} = \frac{ОЗ + З + НВ}{ВБ}$ <p>Відношення суми основних засобів, запасів та незавершеного виробництва до загальної величини майна підприємства (валюти балансу)</p>	Чим вище значення показника, тим вище рівень виробничого потенціалу підприємства

Аналіз платоспроможності підприємства

Платоспроможність – це здатність юридичної чи фізичної особи вчасно виконувати всі платіжні зобов'язання, що випливають із торгових, кредитних і інших операцій грошового характеру за рахунок грошових коштів.

Метою аналізу платоспроможності підприємства є пошук потенційних можливостей підвищення її рівня і поліпшення платіжно-розрахункової дисципліни підприємства.

Для оцінки платоспроможності та ліквідності використовуються два методичних підходи:

- аналіз ліквідності балансу;
- метод аналізу фінансових коефіцієнтів.

У процесі аналізу ліквідності балансу перевіряється здатність підприємства розраховуватися за зобов'язаннями власним майном у визначені періоди часу, і визначається ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у кошти відповідає терміну погашення зобов'язань.

Аналіз ліквідності балансу передбачає порівняння окремих статей активів, згрупованих за ступенем їхньої ліквідності й розташованих у порядку убутання ліквідності, із зобов'язаннями по пасиву, згрупованими за строками їхнього погашення й розташованими в порядку зростання термінів (табл. 10).

Таблиця 10 – Групування статей активу і пасиву балансу в процесі аналізу ліквідності балансу

А к т и в			П а с и в		
Групи за ступенем ліквідності		Код рядка	Групи за терміном сплати зобов'язань		Код рядка
A1	Абсолютно ліквідні активи	1160, 1165	П1	Термінові зобов'язання	540-610
A2	Активи швидкої реалізації	1120, 1125-1155	П2	Короткострокові і зобов'язання	1600-1615, 1660-1690
A3	Активи повільної реалізації	1100, 1110, 1190, 1200	П3	Довгострокові зобов'язання	1595

A4	Активи, що важко реалізуються	1095	П4	Постійні пасиви	1495
----	-------------------------------	------	----	-----------------	------

Для визначення ліквідності балансу варто зіставити підсумки зазначених груп за активом й пасивом. Якщо за такого порівняння активів вистачає, то баланс ліквідний і підприємство платоспроможне, і навпаки. Отже, баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним, якщо мають місце наступні співвідношення:

$$\begin{cases} A1 \geq П1, \\ A2 \geq П2, \\ A3 \geq П3, \\ A4 \leq П4. \end{cases} \quad (24)$$

У випадку, якщо одне або кілька нерівностей системи мають знак, відмінний зазначеному в оптимальному варіанті, ліквідність балансу в більшому або меншому ступені відрізняється від абсолютної ліквідності.

На підставі аналізу ліквідності балансу підприємства дається характеристика його платоспроможності у світлі короткострокової та довгострокової перспективи.

В обліково-аналітичній практиці для оцінки рівня платоспроможності підприємства, як правило, використовуються три відносні показники, на підставі яких можна визначити поточну, проміжну і миттєву платоспроможність:

- коефіцієнт загальної платоспроможності ($K_{з.п}$),
- коефіцієнт проміжної платоспроможності ($K_{п.п}$);
- коефіцієнт миттєвої платоспроможності ($K_{м.п}$) (табл. 3.14).

Таблиця 11 – Характеристика відносних показників платоспроможності підприємства

№ з\п	Показник	Що показує	Алгоритм розрахунку	Коментар
1	Коефіцієнт загальної платоспроможності ($K_{з.п}$)	Достатність оборотних засобів підприємства, які можуть бути використані їм для погашення своїх короткострокових зобов'язань. Характеризує запас стійкості, яка виникає внаслідок перевищення ліквідного майна над зобов'язаннями	$K_{з.п} = \frac{ПА}{ПЗ}$ Відношення поточних активів (оборотних засобів) до поточних пасивів (короткострокових зобов'язань)	$1 \geq K_{з.п} < 2$ Нижня межа вказує на те, що оборотних засобів повинно бути достатньо для покриття своїх короткострокових зобов'язань. Перевищення оборотних активів над короткостроковими зобов'язаннями більш ніж у 2 рази вважається небажаним, оскільки це свідчить про нераціональне вкладення своїх коштів та неефективне їх використання
2	Коефіцієнт проміжної платоспроможності ($K_{п.п}$)	Платіжні здібності підприємства, що прогножуються, за умов своєчасного проведення розрахунків із дебіторами	$K_{п.п} = \frac{ДЗ + ГК}{ПЗ}$ Відношення суми мобільних засобів у розрахунках з дебіторами і грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень до поточних пасивів	$K_{п.п} \geq 0,7-0,8$ Низьке значення вказує на необхідність постійної роботи з дебіторами, з метою забезпечення можливості перетворення найбільш ліквідної частини оборотних засобів у грошову форму для розрахунків
3	Коефіцієнт миттєвої платоспроможності ($K_{м.п}$)	Частина короткострокової заборгованості підприємства, яку воно може сплатити найближчим часом. Надає характеристику платоспроможності підприємства на дату складання балансу	$K_{м.п} = \frac{ГК}{ПЗ}$ Відношення грошових коштів та короткострокових фінансових вкладень до поточних пасивів	$K_{м.п} \geq 0,2-0,25$ Низьке значення коефіцієнта вказує на зниження платоспроможності підприємства

Показники платоспроможності оцінюють за абсолютними розміром і тенденцією змін. У випадку, коли значення загального коефіцієнта платоспроможності менше границі нормативних критеріїв, доцільним є розрахунок коефіцієнтів поновлення чи втрати платоспроможності, що характеризують наявність реальної тенденції (можливості) у підприємства поновити чи втратити свою платоспроможність протягом певного періоду.

Дані коефіцієнти визначаються як відношення розрахункового коефіцієнта поточної ліквідності до його встановленого значення. У свою чергу, розрахунковий коефіцієнт поточної ліквідності визначається як сума фактичного значення поточної ліквідності на кінець звітної року й зміни значення цього коефіцієнта між кінцем і початком звітної періоду в перерахуванні на встановлений період відновлення (втрати) платоспроможності:

$$K_{BT(ПОН)}^{ПЛ} = \frac{K_{n.n_{K.P}} + П_{BT(ПОН)}^{ПЛ} \times \Delta K_{n.n_{ЗАРІК}}}{N_{K_{n.n}}}, \quad (25)$$

де $K_{n.n_{K.P}}$ - фактичне значення коефіцієнта поточної платоспроможності на кінець звітної періоду, коефіцієнт;

$П_{BT(ПОН)}^{ПЛ}$ - установлений період втрати (відновлення) платоспроможності підприємства в місяцях;

$\Delta K_{n.n_{ЗАРІК}}$ - зміна коефіцієнта поточної ліквідності за період, коефіцієнт;

$N_{K_{n.n}}$ - нормативне значення коефіцієнта поточної ліквідності.

Значення коефіцієнта поновлення платоспроможності більше 1 свідчить про те, що підприємство у найближчі 6 місяців здатне поновити платоспроможність, і навпаки. Якщо значення коефіцієнта втрати

платоспроможності більше 1, то у підприємства відсутня тенденція до втрати платоспроможності протягом найближчих 3 місяців, і навпаки.

Розв'язок типових завдань

Завдання 1. На підставі виписки з даних балансу ТОВ «Омана», наведеної у табл. 10, і додаткової інформації, необхідно:

- 1) визначити структуру власного капіталу підприємства за обидва роки;
- 2) оцінити динаміку складу та структури власного капіталу підприємства;
- 3) обчислити темпи росту чистого прибутку, чистої виручки від реалізації та середньої величини власного капіталу підприємства у 200Б році порівняно з 200А роком та надати попередній висновок щодо ефективності використання власного капіталу підприємства;
- 4) за результатами аналізу зробити висновки та розробити рекомендації стосовно ситуації, що склалася.

Таблиця 12 – Виписка із Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Омана» за 200А-200Б роки

(тис. грн)

Пасив	На 01.01.0А	На 01.01.0Б	На 01.01.0В
Зареєстрований (пайовий) капітал	360	360	360
Додатковий капітал	27,7	-	19,2
Резервний капітал	10,0	15,0	21,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	15,6	33,7	60,3

Додаткова інформація.

1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства у 200А та 200Б роках склав відповідно 2038,2 тис. грн. та 2100,0 тис. грн.

2. Чистий прибуток підприємства у 200А та 200Б роках дорівнює 47,2 тис. грн та 56,3 тис. грн відповідно.

Розв'язок завдання

1) Структура власного капіталу підприємства визначається співвідношенням розміру окремих його елементів та загальної суми власних фінансових ресурсів підприємства, і виражається у відсотках.

За даними ТОВ «Омана» (табл. 11) загальна сума власного капіталу (власних фінансових ресурсів) складає:

– на 01.01.0А – 413,3 тис. грн (360,0+27,7+10,0+15,6);

– на 01.01.0Б – 408,7 тис. грн (360,0+15,0+33,7);

– на 01.01.0В – 460,5 тис. грн (360,0+19,2+21,0+60,3).

Отже, питома вага зареєстрованого (пайового) капіталу в загальній сумі власних фінансових ресурсів дорівнює:

– на 01.01.0А – 87,1% (360,0:413,3x100);

– на 01.01.0Б – 88,08% (360,0:408,4x100);

– на 01.01.0В – 78,18% (360,0:460,5x100).

Аналогічним чином визначається питома вага нерозподіленого прибутку, додаткового та резервного капіталу.

2) Динаміка складу та структури власного капіталу підприємства оцінюється на підставі аналітичних показників динаміки – абсолютного приросту та темпу росту, які обчислюються за розміром окремих елементів власного капіталу та їх питомою вагою в загальній величині власних фінансових ресурсів. Абсолютний приріст визначається різницею між фактичними та попередніми даними за досліджуваній період, а темп росту – вираженим у відсотках співвідношенням цих даних.

Результати розрахунків доцільно наводити у вигляді аналітичної таблиці, у якій поряд з розрахунковими аналітичними показниками (питома вага кожного виду капіталу в загальній його сумі, абсолютний приріст і темп росту в цілому і за складовими елементами власного капіталу) приводити вихідні дані із балансу (табл. 13).

Таблиця 13 – Аналіз динаміки складу та структури власного капіталу підприємства

Показник	На 01.01.0А		На 01.01.0Б		На 01.01.0В		Абсолютний приріст				Темп росту, %	
							за 200А рік		за 200Б рік		200А рік	200Б рік
	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	Сума, тис. грн	Питома вага, %	За сумою, тис. грн	За пито-мою вагою, %	За сумою, тис. грн	За пито-мою вагою, %		
Власний капітал	413,3	100	408,7	100	460,5	100	-4,6	0,01	51,8	–	98,9	112,7
Зареєстрований (пайовий) капітал	360,0	87,10	360,0	88,08	360,0	78,18	–	0,98	–	-9,9	100	100
Додатковий капітал	27,7	6,71	–	–	19,2	4,17	-27,7	-6,7	19,2	4,17	–	–
Резервний капітал	10,0	2,42	15,0	3,67	21	4,56	5	1,25	6	0,89	150	140
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	15,6	3,77	33,7	8,25	60,3	13,09	18,1	4,48	26,6	4,84	216	178,9

$$T_p^{ЧП} \quad T_p^{ЧВР} \quad T_p^{\overline{ВК}}$$

$$119,3 \quad > \quad 103,0 \quad < \quad 105,7 \quad > \quad 100$$

Власний капітал підприємства використовується нерационально. В цілому діяльність рентабельна.

3) Темпи росту чистого прибутку та чистої виручки від реалізації продукції підприємства у 200Б році порівняно з 200А роком визначаються вираженим у відсотках співвідношенням фактичних значень цих показників за роками, і за даними додаткової інформації ТОВ «Омана» складають:

– темп росту чистого прибутку ($T_p^{ЧП}$) – 119,3% ($56,3 \div 47,2 \times 100$);

– темп чистої виручки від реалізації ($T_p^{ЧВР}$) – 103,0% ($2100,0 \div 2038,2 \times 100$).

Темп росту середньої величини власного капіталу визначається аналогічним чином, але попередньо слід на підставі формули середньої арифметичної простої обчислити середню величину власного капіталу за обидва періоди. За даними ТОВ «Омана» середня величина власного капіталу підприємства (\overline{BK}) складає:

– у 200А році – 411,0 тис. грн ($(413,3 + 408,4) \div 2$);

– у 200Б році – 434,6 тис. грн ($(408,4 + 460,5) \div 2$).

Отже, темп росту середньої величини власного капіталу ($T_p^{\overline{BK}}$) у 200Б році порівняно з 200А роком складає 105,7% ($434,6 \div 411,0 \times 100$).

Здійшені розрахунки свідчать, що у звітному році (200Б рік) порівняно з минулим (200А рік) темп росту чистої виручки від реалізації продукції менший за темп росту власного капіталу. Такий розвиток зазначених показників свідчить про нераціональне використання власних фінансових ресурсів. Разом із тим темп росту чистого прибутку перевищує темп росту чистої виручки та середньої величини власного капіталу. Отже, можна зробити висновок про рентабельну діяльність підприємства не дивлячись на ірраціональність використання власних коштів, що вкладені в активи підприємства.

4) У 200Б році обсяг власного капіталу на кінець періоду порівняно з його початком збільшився на 51,8 тис. грн або 12,7%. При цьому сума зареєстрованого капіталу залишилася без змін, а його частка зменшилася на 9,9 %-х пункти. За іншими видами власного капіталу також спостерігається збільшення як в абсолютних, так і у відносних показниках. Як позитивний

момент слід відмітити наявність досить високих темпів зростання резервного капіталу (140,0%) і нерозподіленого прибутку (178,9%), але вони нижче темпів росту попереднього року, які дорівнювали відповідно 150,0 і 216,0%. Позитивним є і те, що у складі власного капіталу збільшилася питома вага нерозподіленого прибутку.

Для підвищення раціональності використання власного капіталу підприємства необхідно забезпечити високі темпи росту виручки від реалізації продукції.

Завдання 2. На підставі виписки з даних балансу ТОВ «Ольвія», наведеної у табл. 14, необхідно:

- 1) обчислити величину джерел фінансування запасів підприємства на певну дату;
- 2) на підставі абсолютних показників оцінити на певну дату рівень фінансової стійкості підприємства;
- 3) дослідити динаміку наведених та обчислених показників;

4) надати характеристику змін наявності джерел формування запасів та визначити тип фінансової стійкості підприємства;

5) за результатами аналізу розробити рекомендації стосовно ситуації, що склалася.

Таблиця 14. – Виписка із Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Ольвія» за 200А-200Б роки

(тис. грн)

Показник	На 01.01.0А	На 01.01.0Б	На 01.01.0В
Необоротні активи	302,3	322,0	339,7
Запаси	96,6	100,0	139,3
Зареєстрований (пайовий) капітал	360,0	360,0	360,0
Додатковий капітал	27,7	–	19,2
Резервний капітал	10,0	15,0	21,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	15,6	33,7	60,3
Довгострокові кредити банків	47,5	30,0	10,0
Короткострокові кредити банків	4,8	–	–
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	69,1	98,0	99,5

Розв'язок завдання

1) Основними джерелами фінансування запасів є власні оборотні засоби, власні довгострокові та загальні джерела формування запасів. Їх наявність визначається на підставі даних балансу підприємства. За даними ТОВ «Ольвія» (табл. 14) наявність джерел фінансування запасів на 01.01.0А року складає:

- власних оборотних засобів (ВОЗ) – 111,0 тис. грн $((360,0+27,7+10,0+15,6)-302,3)$;
- власних довгострокових джерел (ВДДЗ) – 158,5 тис. грн $(111,0+47,5)$;
- загальних джерел (ЗДФЗ) – 232,4 тис. грн $(158,5+4,8+69,1)$.

Аналогічним чином визначається наявність джерел фінансування запасів на початок (01.01.0Б) і кінець (01.01.0В) 200Б року.

2) Абсолютними показниками фінансової стійкості підприємства є показники забезпеченості запасів джерелами їх формування – надлишок (нестача) власних оборотних засобів, надлишок (нестача) власних довгострокових та надлишок (нестача) загальних джерел формування запасів. Їх визначають різницею між наявними джерелами фінансування та величиною запасів підприємства.

За даними ТОВ «Ольвія» (табл. 14) надлишок або нестача ($H(n)$) джерел фінансування запасів на 01.01.0А року складає:

- власних оборотних засобів ($H(n)_{ВОЗ}$) – 14,4 тис. грн (111,0-96,6);
- власних довгострокових джерел ($H(n)_{ВДДЗ}$) – 61,9 тис. грн (158,5-96,6);
- загальних джерел ($H(n)_{ЗДФЗ}$) – 135,8 тис. грн (232,4-96,6).

Аналогічним чином визначається надлишок (нестача) джерел фінансування запасів на початок (01.01.0Б) і кінець (01.01.0В) 200Б року.

3) Динаміка абсолютних показників фінансової стійкості підприємства та елементів, що їх формують, досліджується на підставі аналітичних показників динаміки – абсолютного приросту та темпу росту, які визначаються ланцюговим методом. Абсолютний приріст визначається різницею між фактичними та попередніми даними за досліджуваний період, а темп росту – вираженим у відсотках співвідношенням цих даних.

Результати оцінки динаміки рівня фінансової стійкості за даними ТОВ «Ольвія» (табл. 14) наведені у табл. 15.

4) У звітному періоді значно збільшилися усі джерела формування запасів. Так, власні оборотні засоби зросли з 86,7 до 120,8 тис. грн і дорівнюють 139,3 %. Але їх виявилось недостатньо для покриття запасів і підприємство мало їх нестачу в обох періодах відповідно у сумі 27,7 і 5,2 тис. грн. Сукупність власних і довгострокових джерел збільшилася на 14,1 тис. грн або 12,1 %, але їх також було недостатньо для формування запасів і нестача складала 45,2 і 25,2 тис. грн. Загальна сума джерел формування запасів збільшилася на 60,1 тис. грн або 25,6 % і підприємство мало їх надлишок у сумі 20,8 тис. грн.

На початок 200А року на підприємстві було достатньо джерел для формування запасів, тому воно мало надлишок власних оборотних засобів, власних і довгострокових джерел і загальних джерел, який відповідно дорівнює 14,4 тис. грн, 61,9 тис. грн. та 135,8 тис. грн. За даної ситуації підприємство мало абсолютну фінансову стійкість.

На початок 200Б року для формування запасів було недостатньо власних оборотних засобів у розмірі 13,3 тис. грн. У той же час підприємство мало надлишок власних і довгострокових та загальних джерел у сумі 16,7 та 135,2 тис. грн. Така ситуація притаманна нормальній фінансовій стійкості.

На початок 200В року (на кінець 200Б року) фактичні запаси були вище за наявність власних оборотних засобів та сукупності власних та довгострокових джерел. Нестача відповідних джерел дорівнювала 18,5 та 8,5 тис. грн. При цьому загальні джерела перевищують запаси на 156,0 тис. грн. Така ситуація характеризує нестійкий фінансовий стан.

5) Для покращення фінансової стійкості на підприємстві необхідно зменшити обсяг виробничих запасів і товарів, переглянути їх склад і розробити заходи по прискоренню оборотності, збільшити власний капітал і залучати довгострокові джерела.

Таблиця 15 – Аналіз динаміки рівня фінансової стійкості ТОВ «Ольвія»

№ з/п	Показник	На 01.01.0А	На 01.01.0Б	На 01.01.0В	Абсолютний приріст (ланцюговий), тис. грн		Темп росту (ланцюговий), %	
					За 200А рік	За 200Б рік	За 200А рік	За 200Б рік
1	Запаси	96,6	100	139,3	3,4	39,3	103,5	139,3
2	Наявність власних оборотних засобів (ВОЗ)	111	86,7	120,8	-24,3	34,1	78,1	139,3
3	Наявність власних довгострокових джерел формування запасів (ВДДЗ)	158,5	116,7	130,8	-41,8	14,1	73,6	112,1
4	Загальна сума джерел формування запасів (ЗДФЗ)	232,4	235,2	295,3	2,8	60,1	101,2	125,6
5	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних засобів ($H(n)_{ВОЗ}$)	14,4	-13,3	-18,5	-27,7	-5,2	-92,4	139,1
6	Надлишок (+) або нестача (-) власних довгострокових джерел формування запасів ($H(n)_{ВДДЗ}$)	61,9	16,7	-8,5	-45,2	-25,2	27	-50,9
7	Надлишок (+) або нестача (-) загальних джерел формування запасів ($H(n)_{ЗДФЗ}$)	135,8	135,2	156	-0,6	20,8	99,6	115,4
	Тип фінансової стійкості підприємства	Абсолютна	Нормальна	Нестійкий стан	x	x	x	x

Завдання 3. На підставі виписки з даних балансу ТОВ «Оскар», наведеної у табл. 16, необхідно:

- 1) на підставі методу фінансових коефіцієнтів оцінити рівень платоспроможності підприємства на певні дати;
- 2) оцінити динаміку обчислених показників і порівняти їх з нормативом;
- 3) дослідити можливості підприємства щодо зміни платоспроможності у найближчі три та шість місяців;
- 4) за результатами аналізу розробити рекомендації стосовно ситуації, що склалася.

Таблиця 16 – Виписка із Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Оскар» за 200А-200Б роки

(тис. грн)

Показник	На 01.01.0А	На 01.01.0Б	На 01.01.0В
Необоротні активи	302,3	322	343,7
Оборотні активи всього, т.ч.:	354,1	367	550,6
Запаси	96,6	100	139,3
Дебіторська заборгованість	212,9	200	241
Поточні фінансові інвестиції	18,8	40	140
Грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті:	25,8	27	30,3
Баланс	656,4	689	894,3
Власний капітал всього, у т.ч.	413,3	408,7	464,5
Резервний капітал	10,0	15,0	25,0
Довгострокові кредити та позики	47,5	30	10
Поточні зобов'язання всього, у т.ч.	195,6	250,3	419,8
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	69,1	98	129,5
Баланс	656,4	689	894,3

Розв'язок завдання

1) Рівень платоспроможності підприємства оцінюється на підставі коефіцієнтів загальної, проміжної та миттєвої платоспроможності, які свідчать про фінансові можливості підприємства щодо повного погашення зобов'язань

по мірі надходження терміну повернення боргу, і визначаються на підставі даних балансу підприємства за формулами, наведеними у табл. 11.

За даними ТОВ «Оскар» (табл. 16) коефіцієнти платоспроможності (K_n) на 01.01.0А року складають:

- загальної ($K_{з.п}$) – 1,81 пункта (354,1:195,6);
- проміжної ($K_{п.п}$) – 1,316 пункта ((212,9+18,8+25,8):195,6);
- миттєвої ($K_{м.п}$) – 0,228 пункта ((18,8+25,8):195,6).

Аналогічним чином визначаються коефіцієнти платоспроможності на початок (01.01.0Б) і кінець (01.01.0В) 200Б року.

2) Динаміка коефіцієнтів платоспроможності та елементів, що їх формують, досліджується на підставі аналітичних показників динаміки – абсолютного приросту та темпу росту, які визначаються ланцюговим методом. Абсолютний приріст обчислюється різницею між фактичними та попередніми даними за досліджуваний період, а темп росту – вираженим у відсотках співвідношенням цих даних.

Результати оцінки динаміки відносних показників платоспроможності та елементів, що їх формують, за даними ТОВ «Оскар» (табл. 16) наведені у табл. 17.

Таблиця 17 – Аналіз динаміки відносних показників платоспроможності ТОВ «Оскар»

Показники	Нормативне значення	на 01.01.0А	на 01.01.0Б	на 01.01.0В	Абсолютний приріст (ланцюговий)		Темп росту (ланцюговий), %	
					За 200А рік	За 200Б рік	За 200А рік	За 200Б рік
Поточні активи	–	354,1	367	550,6	12,9	183,6	103,6	150
Поточні зобов'язання	–	195,6	250,3	419,8	54,7	169,5	128	167,7
Дебіторська заборгованість	–	212,9	200	241	-12,9	41	93,9	120,5
Поточні фінансові	–	18,8	40	140	21,2	100	212,8	350

інвестиції								
Грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті:	–	25,8	27	30,3	1,2	3,3	104,7	112,2
Дебіторська заборгованість, грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	–	257,5	267	411,3	9,5	144,3	103,7	154
Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції	–	44,6	67	170,3	22,4	103,3	150,2	254,2
Коефіцієнт поточної платоспроможності	>2,0-2,5	1,810	1,466	1,312	-0,344	-0,154	81	89,5
Коефіцієнт швидкої платоспроможності	>0,7-0,8	1,316	1,067	0,980	-0,249	-0,087	81,1	91,8
Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	>0,2-0,25	0,228	0,268	0,406	0,04	0,138	117,5	151,5

Дані табл. 17 свідчать, що на підприємстві за два звітних періоди спостерігається негативна динаміка коефіцієнта поточної платоспроможності та коефіцієнта швидкої платоспроможності, зниження яких відбулося відповідно на 0,344 пункти або 19,0 % та 0,154 пункти або 10,5 %; 0,188 пункти або 13,9 % і 0,093 пункти або 8,0%. При цьому значення коефіцієнта поточної платоспроможності значно нижче нормативного критерію. Це є підставою вважати підприємство неплатоспроможним, а структуру його балансу незадовільною.

Коефіцієнт швидкої платоспроможності за його зниження в динаміці значно перевищує нормативні значення. Позитивна динаміка спостерігається за коефіцієнтом абсолютної платоспроможності, зростання якого відбулося в обох періодах на 17,5 і 51,5 % відповідно.

3) За негативної динаміки коефіцієнта поточної платоспроможності та невідповідності його значень нормативу досліджується схильність підприємства до втрати платоспроможності у найближчі три місяці або її поновлення у термін до 6 місяців після звітної дати.

Можливість втрати чи поновлення платоспроможності оцінюється на підставі відповідних коефіцієнтів, які обчислюються за формулою 25.

За даними ТОВ «Оскар» (табл. 17) отримуємо:

– коефіцієнт втрати платоспроможності ($K_{BT}^{ПЛ}$):

$$- \text{ на 01.01.0Б року} - K_{BT}^{ПЛ} = \frac{1,466 + (3 \div 12) \times (-0,344)}{2} = 0,69 \text{ пункти};$$

$$- \text{ на 01.01.0В року} - K_{BT}^{ПЛ} = \frac{1,312 + (3 \div 12) \times (-0,154)}{2} = 0,637 \text{ пункти};$$

– коефіцієнт поновлення платоспроможності ($K_{ПОН}^{ПЛ}$):

$$- \text{ на 01.01.0Б року} - K_{ПОН}^{ПЛ} = \frac{1,466 + (6 \div 12) \times (-0,344)}{2} = 0,647 \text{ пункти};$$

$$- \text{ на 01.01.0В року} - K_{ПОН}^{ПЛ} = \frac{1,312 + (6 \div 12) \times (-0,154)}{2} = 0,618 \text{ пункти}.$$

Як бачимо, на підприємстві коефіцієнти втрати та поновлення платоспроможності в обох періодах менше 1. Отже, під час збереження сталої негативної динаміки коефіцієнта поточної платоспроможності на протязі трьох місяців підприємство має реальну загрозу втрати платоспроможності, і на протязі шести місяців воно не зможе її відновити.

4) Для покращення платоспроможності підприємству необхідно розробити та реалізувати такі заходи: забезпечити активне зростання виручки; прискорити оборотність оборотних засобів; забезпечити розвиток виручки більш високими темпами, ніж оборотні активи; зменшити обсяг кредиторської заборгованості.

Завдання 4. На підставі виписки з даних балансу ТОВ «Фієста» (табл. 18), і додаткової інформації, необхідно:

1) обчислити середню величину оборотних активів, запасів і дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги за обидва періоди;

2) оцінити оборотність оборотних активів, запасів і дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги у днях та кількості оборотів;

3) розрахувати чисту рентабельність продажу та чисту рентабельність оборотних активів за обидва періоди;

4) оцінити динаміку показників наявності та ефективності використання оборотних активів та елементів, що їх формують;

5) кількісно оцінити вплив зміни проти попереднього року коефіцієнта оборотності оборотних активів та чистої рентабельності продажу на зміну чистої рентабельності оборотних активів;

б) зробити висновки.

Таблиця 18– Виписка із Балансу (Звіту про фінансовий стан підприємства) ТОВ «Фієста» за 200А-200Б роки

(тис. грн)

Показник балансу	на 01.01.0А	на 01.01.0Б	на 01.01.0В
Необоротні активи	302,3	322	343,7
Оборотні активи всього, у т.ч:	354,1	367	550,6
Запаси	96,6	100	139,3
Дебіторська заборгованість всього, у т.ч:	212,9	200	241
Дебіторська заборгованість за про- дукцію (товари, роботи, послуги)	123,3	130	157
Поточні фінансові інвестиції	18,8	40	140
Грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті:	25,8	27	30,3
Баланс	656,4	689	894,3
Власний капітал всього, у т.ч.	413,3	408,7	464,5
Резервний капітал	10,0	15,0	25,0
Довгострокові кредити та позики	47,5	30	10
Поточні зобов'язання всього, у т.ч.	195,6	250,3	419,8
Кредиторська заборгованість за	69,1	98	129,5

товари, роботи, послуги			
Баланс	656,4	689	894,3

Додаткова інформація.

1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства у 200А та 200Б роках склав відповідно 1698,5 тис. грн та 1750,0 тис. грн.

2. Чистий прибуток підприємства у 200А та 200Б роках дорівнює 47,2 тис. грн та 56,3 тис. грн відповідно.

Розв'язок завдання

1) Середня величина оборотних активів (\overline{OA}) обчислюється на підставі формули середньої арифметичної простої, як півсума величини оборотних активів на початок та кінець звітного періоду, і за даними ТОВ «Фієста» складає:

– за минулий рік: $\overline{OA}_{200A} = (354,1 + 367) \div 2 = 360,6$ тис. грн;

– за звітний рік: $\overline{OA}_{200B} = (367 + 550,6) \div 2 = 458,8$ тис. грн.

Аналогічним чином розраховується середня величина запасів і дебіторської заборгованості за продукцію (товари, роботи, послуги) за обидва періоди.

2) Оборотність оборотних активів оцінюється у кількості оборотів і в днях одного обороту на підставі коефіцієнта оборотності оборотних активів та періоду їх обороту відповідно.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів розраховується як співвідношення чистої виручки від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг ($ЧВР$) та середньої величини оборотних активів підприємства (\overline{OA}).

За даними ТОВ «Фієста» (табл. 18) та додаткової інформації коефіцієнт оборотності оборотних активів ($K_{OA}^{об}$) складає:

– у минулому році: $K_{OA_{200A}}^{об} = 1698,5 \div 360,6 = 4,71$ обороту;

– у звітному році: $K_{OA_{200B}}^{об} = 1750,0 \div 458,8 = 3,81$ обороту.

Період обороту оборотних активів ($P_{OA}^{об}$) обчислюється співвідношенням кількості днів у досліджуваному періоді (D) та коефіцієнта оборотності оборотних активів ($K_{OA}^{об}$), і за даними ТОВ «Фієста» складає:

– у минулому році: $P_{OA_{200A}}^{об} = 360 \div 4,71 = 76,43$ дня;

– у звітному році: $P_{OA_{200Б}}^{об} = 360 \div 3,81 = 94,49$ дня.

Аналогічним чином обчислюється оборотність запасів та дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги в днях і кількості оборотів за обидва періоди.

3) Чиста рентабельність продажу ($ЧР_{П}$) обчислюється на підставі формули 3.12, вираженим у відсотках співвідношенням величини чистого прибутку підприємства ($ЧП$) та чистої виручки від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг ($ЧВР$).

За даними додаткової інформації чиста рентабельність продажу ($ЧР_{П}$) ТОВ «Фієста» складає:

– у минулому році: $ЧР_{П_{200A}} = 47,2 \div 1698,5 \times 100 = 2,78$ %;

– у звітному році: $ЧР_{П_{200Б}} = 56,3 \div 1750,0 \times 100 = 3,22$ %.

Чиста рентабельність оборотних активів ($ЧР_{OA}$) розраховується за формулою 3.11 як виражене у відсотках співвідношення величини чистого прибутку підприємства ($ЧП$) та середньої величини оборотних активів (\overline{OA}), і за даними ТОВ «Фієста» (табл. 3.1) складає:

– у минулому році: $ЧР_{OA_{200A}} = 47,2 \div 360,6 \times 100 = 13,09$ %;

– у звітному році: $ЧР_{OA_{200Б}} = 56,3 \div 458,8 \times 100 = 12,27$ %.

4) Динаміка показників наявності та ефективності використання оборотних активів ТОВ «Фієста» та елементів, що їх формують, досліджується на підставі аналітичних показників динаміки – абсолютного приросту та темпу росту.

Абсолютний приріст визначається різницею між фактичними даними за звітний і минулий періоди, а темп росту – вираженим у відсотках співвідношенням цих даних.

Техніка та результати оцінки динаміки показників наявності та ефективності використання оборотних активів ТОВ «Фієста» та елементів, що їх формують, наведена у табл. 19.

5) Для кількісної оцінки впливу на відхилення чистої рентабельності оборотних активів звітного року порівняно з минулим зміни коефіцієнта оборотності оборотних активів ($K_{OA}^{об}$) та чистої рентабельності продажу ($ЧР_{П}$) доцільно використовувати метод абсолютних різниць та факторну модель, що відображає залежність рентабельності оборотних активів ($ЧР_{OA}$) від визначених чинників та має вигляд:

$$ЧР_{OA} = K_{OA}^{об} \times ЧР_{П}. \quad (26)$$

За даними табл. 19 зміна чистої рентабельності оборотних активів підприємства ТОВ «Фієста» ($\Delta ЧР_{OA}$) у 200Б році порівняно з 200А роком складає:

– під впливом зміни коефіцієнта оборотності оборотних активів ($\Delta K_{OA}^{об}$):

$$\Delta ЧР_{OA \Delta K_{OA}^{об}} = \Delta K_{OA}^{об} \times ЧР_{П0} = (-0,9) \times 2,78 = -2,50 \%$$

– під впливом зміни чистої рентабельності продажу ($\Delta ЧР_{П}$):

$$\Delta ЧР_{OA \Delta ЧР_{П}} = K_{OA1}^{об} \times \Delta ЧР_{П} = 3,81 \times 0,44 = 1,68 \%$$

Наведені розрахунки свідчать, що загальне зниження чистої рентабельності оборотних активів ТОВ «Фієста» у 200А році порівняно з 200Б роком складає 0,82 % (12,27–13,09), і дорівнює сумі часткового впливу включених до моделі чинників:

Таблиця 19 – Оцінка динаміки показників наявності та ефективності використання оборотних активів та їх елементів ТОВ «Фієста»

№ з/п	Показник	Умовні позначення	200А рік	200Б рік	Абсолютний приріст	Темп росту, %
1	Чистий прибуток, тис. грн	$ЧП$	47,2	56,3	9,1	119,3
2	Чиста виручка від реалізації продукції, тис. грн	$ЧВР$	1698,5	1750,0	51,5	103,0
3	Середня величина оборотних активів, тис. грн	\overline{OA}	360,6	458,8	98,2	127,2
4	Середня величина запасів, тис. грн	$\overline{З}$	98,3	119,7	21,4	121,8
5	Середній розмір дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, тис. грн	$\overline{ДЗ}$	126,7	143,5	16,8	113,3
6	Оборотність оборотних активів					
6.1	у кількості оборотів	$K_{OA}^{об}$	4,71	3,81	-0,9	80,9
6.2	у днях	$P_{OA}^{об}$	76,43	94,49	18,06	123,6
7	Оборотність запасів					
7.1	у кількості оборотів	$K_{OA}^{об}$	17,28	14,62	-2,66	84,6
7.2	у днях	$P_{OA}^{об}$	20,83	24,62	3,79	118,2
8	Оборотність дебіторської заборгованості за продукцію (товари, роботи, послуги)					
8.1	у кількості оборотів	$K_{OA}^{об}$	13,41	12,2	-1,21	91,0
8.2	у днях	$P_{OA}^{об}$	26,85	29,51	2,66	109,9
9	Чиста рентабельність оборотних активів, %		13,09	12,27	-0,82	93,7
10	Чиста рентабельність продажу, %	$ЧР_{П}$	2,78	3,22	0,44	115,8

$$\Delta ЧР_{OA} = \Delta ЧР_{OA_{\Delta K_{OA}^{об}}} + \Delta ЧР_{OA_{\Delta ЧР_{П}}} = (-2,50) + 1,68 = -0,82 \text{ \%}.$$

б) Аналіз наявності та ефективності використання оборотних активів ТОВ «Фієста» та елементів, що їх формують, показав, що у звітному періоді відбулося збільшення як середньої величини оборотних активів у цілому, так і за їх складовими. При цьому вони зростали більш високими темпами, ніж чиста виручка від реалізації. Так темп росту виручки складає всього 103,0 %, а оборотних активів 127,2 %, запасів – 121,8 %, дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги – 113,3 %.

Таке перевищення темпів розвитку середньої величини оборотних активів в цілому та за їх елементами над темпами виручки зумовили уповільнення їх оборотності на 0,9 обороту, запасів – на 2,66 обороту і дебіторської заборгованості – на 1,21 обороту.

Треба зазначити, що більш високими темпами зростав обсяг оборотних активів і запасів у порівнянні з темпом зростання чистого прибутку, які відповідно склали 127,2, 121,8 і 119,3 %. Це свідчить про неефективне використання цих активів, що підтверджують показники їх рентабельності. Так, у звітному періоді чиста рентабельність оборотних активів склала 12,27 % при досягнутому рівні попереднього року – 13,09 %, тобто відбулося зниження показника на 0,82 % або 6,3%-х пункти.

Для підвищення ефективності використання оборотних активів необхідно у звітному періоді зменшити їх обсяг як у цілому, так і за складовими; переглянути наявні запаси підприємства з метою виявлення серед них неходових і застарілих, готову продукцію, що не користується попитом; переглянути склад дебіторської заборгованості за термінами погашення; забезпечити зростання виручки та прибутку більш високими темпами, ніж оборотних активів. Це призведе до прискорення оборотності оборотних активів і підвищення їх рентабельності.

Практичні завдання

Завдання 1. На підставі даних Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Сиріус», наведеного в додатку Б, необхідно:

- 1) сформувати економічно однорідні групи зі статей активу і пасиву балансу в частині майна і джерел його утворення;
- 2) побудувати агрегований аналітичний баланс;
- 3) дослідити динаміку складу і структури майна підприємства;
- 4) визначити резерви покращення структури активів і капіталу підприємства;
- 5) зробити висновки.

Завдання 2. На підставі даних Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) і Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Сиріус», наведених в додатку Б, необхідно:

- 1) дослідити динаміку складу і структури власного капіталу підприємства;
- 2) оцінити рівень ефективності використання власних коштів у цілому і за окремими їх видами;
- 3) визначити резерви покращення структури власного капіталу та підвищення ефективності використання власних коштів;
- 4) зробити висновки.

Завдання 3. На підставі даних Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) і Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Сиріус», наведених в додатку Б, необхідно:

- 1) дослідити динаміку складу і структури оборотних активів підприємства;
- 2) оцінити рівень ефективності використання оборотних активів у цілому і за окремими їх видами;

3) визначити резерви покращення структури оборотних активів та поліпшення ефективності їх використання;

4) зробити висновки.

Завдання 4. На підставі даних Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Сиріус», наведеного в додатку Б, необхідно:

1) визначити тип фінансової стійкості підприємства;

2) оцінити ступінь фінансової стійкості підприємства на підставі відносних показників;

3) визначити резерви посилення рівня фінансової стійкості підприємства;

4) зробити висновки.

Завдання 5. На підставі даних Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «Сиріус», наведеного в додатку Б, необхідно:

1) оцінити ліквідність балансу підприємства;

2) оцінити ступінь платоспроможності підприємства на підставі відносних показників;

3) визначити резерви покращення ліквідності активів і підвищення рівня платоспроможності підприємства;

4) зробити висновки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Законодавчі та інструктивні матеріали

1. Про банки та банківську діяльність. Закон України від 7.12.2000 року № 2121-III (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>>.

2. Про акціонерні товариства. Закон України від 17.09.2008 року № 514-VI (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/514-17>>.

3. Положення “Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації”, затверджене Наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. №49/121 та зареєстрованого у Міністерстві Юстиції України 08.02.2001 р. №121/5312. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0121-01>>.

4. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <<http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO.aspx>>.

Підручники, навчальні посібники, монографії, автореферати дисертацій

5. Андрєєва Г. І. Економічний аналіз: навч.-метод. посібник / Г. І. Андрєєва. - К. : Знання, 2014. - 263 с.

6. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: монографія / А. О. Єпіфанов, [та ін.] ; за ред. А.О. Єпіфанова. - Суми: УАБС НБУ, 2007. - 286 с.

7. Теория экономического анализа. / И.П. Житная [и др.] – Луганск, 2004. – 366 с.

8. Економічний аналіз : підручник / Г. І. Кіндрацька [та ін.]. — 3-тє вид., перероб. і доп. — К. : Знання, 2008. — 487 с.

9. Кіндрацька Г. Ш. Економічний аналіз: теорія і практика: підручник / Г. Ш. Кіндрацька, М. С. Білик, А. Г. Загородній, за ред. проф., А.Г. Загороднього. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Львів: “Магнолія 2006”, 2008. – 440 с.
10. Ковальчук Т. М. Теорія економічного аналізу: навч.-метод. посіб. / Т. М. Ковальчук; Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2008. – 324 с.
11. Економічний аналіз: навч. посіб. / Є. П. Кожанова [и др.] ; Харківський національний економічний ун-т. - 3-є вид., доп. і доп. - Х.: ВД "ІНЖЕК", 2014. - 344 с.
12. Кравченко Л. И. Анализ хозяйственной деятельности в торговле: учебник / – Л. И. Кравченко. – 6-е изд., перераб. – М.: Новое знание, 2013. – 526 с.
13. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: монографія. / Л. А. Лахтіонова – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
14. Любушин Н. П. : Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: учеб. пособие для вузов / Н. П. Любушин, В. Б. Лещева, В. Г. Дьякова / под ред. Н. П. Любушина. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2015. – 471 с.
15. Мних Є. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : підручник / Є. В. Мних; Київський національний торговельно-економічний ун-т. — К., 2014. – 421 с.
16. Чигринська О. С. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. / О. С. Чигринська, Т. М. Власюк. - К.: Центр навчальної літератури, 2016. - 232 с.
17. Економічний аналіз: навч. посібник / М.Г. Чумаченько [та ін.] ; ред. М. Г. Чумаченко; Київський національний економічний ун-т. – 2-е вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2013. - 555 с.
18. Шеремет А. Д. Теория экономического анализа: учебник / А. Д. Шеремет – 2-е изд., доп. – М.: ИНФРА-М, 2015. – 366 с.

Додатки

Додаток А

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) ТОВ «Тріада» за _____ 20__ р.

Форма № 2

Код за ДКУД 1801003

1. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	33542,0	31517,1
Собівартість реалізованих продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	24310,0	22630,1
Валовий:			
прибуток	2090	9232,0	8887,0
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	445,0	490,1
Адміністративні витрати	2130	4125,7	3990,5
Витрати на збут	2150	2236,9	1684,3
Інші операційні витрати		761,7	1000,0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	2552,7	2702,3
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		40,3
Інші фінансові доходи	2220	126,6	
Інші доходи	2240	224,5	210,4
Фінансові витрати	2250	25,0	20,0
Втрати від участі в капіталі	2255		24,0
Інші витрати	2270	850,3	932,8
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	2028,5	1976,2
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	504,7	498,8
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1523,8	1477,4
збиток	2355		

II Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1149,1	1146,6
Витрати на оплату праці	2505	4147,2	3939,8
Відрахування на соціальні заходи	2510	940,9	838,8
Амортизація	2515	935,4	833,7
Інші операційні витрати	2520	761,7	1000,0
Разом	2550	7934,3	7758,9

IV Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник
Головний бухгалтер

Додаток Б
ФОРМИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ТОВ «СИРІУС»

КОДИ		
		01

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство ТОВ «Сиріус» за ЄДРПОУ
 Територія Харківська за КОАТУУ
 Організаційно-правова форма господарювання _____ за КОПФГ
 Вид економічної діяльності Виробництво молочних продуктів за КВЕД
 Середня кількість працівників¹ 155 осіб
 Адреса, телефон м. Харків, вул. Войнаренка, 124
 Одиниця виміру: тис. грн без десяткового знака

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на _____ 20__ р.

Форма № 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок минулого періоду	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4	5
I Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	1,6	1,9	4,2
первісна вартість	1001	2,3	1,9	5,4
накопичена амортизація	1002	0,7	-	1,2
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	206,0	161,8
Основні засоби	1010	3611,0	4102,7	17372,4
первісна вартість	1011	5900,3	7660,3	36566,1
знос	1012	2289,3	3557,6	19193,7
Інвестиційна нерухомість	1015			
Довгострокові біологічні активи	1020			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	25,1	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	2,0	25,1	73,0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	116,1	-	-
Відстрочені податкові активи	1045			
Інші необоротні активи	1090	0,5	-	-
Усього за розділом I	1095	3756,3	4335,7	17611,4
II Оборотні активи				
Запаси	1100	1682,1	3143,3	4274
Виробничі запаси	1101	8,2	1923,0	3054,0
Незавершене виробництво	1102	-	66,3	105,4
Готова продукція	1103	-	1084,0	1014,7
Товари	1104	1673,9	70,0	99,9
Поточні біологічні активи	1110			

Продовження додатка Б

1	2	3	4	5
Векселі одержані	1120	7,5	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	984,4	1011,6	1170,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	97,8	-	25,4
з бюджетом	1135	129,1	-	70,4
у тому числі з податку на прибуток	1136			
з нарахованих доходів	1140	86,6	-	-
із внутрішніх розрахунків	1145	25,7	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1245,9	1105,7	1565,1
Поточні фінансові інвестиції	1160	850,0	-	300,0
Гроші та їх еквіваленти	1165	554,5	571,4	440,6
Витрати майбутніх періодів	1170	0,5	-	5,7
Інші оборотні активи	1190	416,4	-	-
Усього за розділом II	1195	6080,5	5832,0	7851,5
III Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300	9836,8	10167,7	25462,9
Пасив	Код рядка	На початок минулог о періоду	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4	5
I Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	138,9	138,9	138,9
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410	5680,9	5412,2	18185,7
Резервний капітал	1415	25,8	34,7	34,7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	114,9	72,7	3316,0
Неоплачений капітал	1425	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()
Усього за розділом I	1495	5960,5	5658,5	21675,3
II Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	179,1	65,8
Довгострокові кредити банків	1510	228,0	100,0	40,0
Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520	237,7	332,3	339,0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	237,7	332,3	339,0
Цільове фінансування	1525			
Усього за розділом II	1595	465,7	611,4	444,8

Продовження додатка Б

1	2	3	4	5
III Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	100,0	400,0	300,0
Векселі видані	1605	205,0	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	95,0	85,5	60,0
товари, роботи, послуги	1615	1084,8	1225,2	642,0
розрахунками з бюджетом	1620	183,4	394,7	439,9
у тому числі з податку на прибуток	1621			
розрахунками зі страхування	1625	57,6	28,0	41,7
розрахунками з оплати праці	1630	44,7	142,4	138,1
одержаними авансами	1635	120,2	977,2	673,3
розрахунками з учасниками	1640	62,8	241,8	464,4
із внутрішніх розрахунків	1645	3,6	-	-
Поточні забезпечення	1660	483,2	375,8	542,5
Доходи майбутніх періодів	1665	5,8	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	964,5	27,2	40,9
Усього за розділом III	1695	3410,6	3897,8	3342,8
IV Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
Баланс	1900	9836,8	10167,7	25462,9

Керівник

Головний бухгалтер

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за _____ 20__ р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I Фінансові результати

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	33900,5	30708,0
Собівартість реалізованих продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	22710,0	19630,1
Валовий:			
прибуток	2090	11190,5	11077,9
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	44,0	490,1
Адміністративні витрати	2130	3125,7	3790,5
Витрати на збут	2150	1536,9	1484,3
Інші операційні витрати		1061,7	1000,0
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	5510,2	5293,2
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200	-	40,3
Інші фінансові доходи	2220	26,6	-
Інші доходи	2240	224,5	210,4
Фінансові витрати	2250	25,0	20,0
Втрати від участі в капіталі	2255	-	24,0
Інші витрати	2270	50,3	632,8
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	5686,0	4867,1
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1994,7	1460,1
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	3691,3	3407,0
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	3691,3	3407,0
збиток	2355		

II Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	23868	21578
Витрати на оплату праці	2505	4165	3556
Відрахування на соціальні заходи	2510	1541	1336
Амортизація	2515	5830	5335
Інші операційні витрати	2520	416	245
Разом	2550	35820	32050

IV Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник підприємства
Головний бухгалтер

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за _____ 20__ р.

Форма № 3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	38065,7	36743,7
Повернення податків і зборів	3005		
у тому числі податку на додану вартість	3006		
Цільового фінансування	3010		
Інші надходження	3095	37,1	482,5
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(21714,8)	(24348,0)
Праці	3105	(3870,4)	(3992,6)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(1985,2)	(1298,5)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(8141,5)	(6722,8)
Зобов'язань з податку на прибуток	3116	(1896,6)	(2013,4)
Зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(6244,9)	(4709,4)
Авансів	3135	(20,0)	(25,0)
Повернення авансів	3140	(113,8)	(51,6)
Інші витрачання	3190	(1250,5)	(300,0)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	1006,6	487,7
II Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200		
необоротних активів	3205	224,5	236,9
Надходження від отриманих: відсотків	3215	26,6	-
дивідендів	3220	-	50,6

Продовження додатка Б

1	2	3	4
Надходження від деривативів	3225		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(347,9)	(150,3)
необоротних активів	3260	(619,9)	(345,1)
Виплати за деривативами	3270		
Інші платежі	3290	-	(8,5)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(716,7)	(216,4)
III Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	200,0
Отримання позик	3305	-	120,0
Інші надходження	3340		
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345		
Погашення позик	3350	(100,0)	(80,2)
Сплату дивідендів	3355	(241,1)	(50,3)
Інші платежі	3390	(85,5)	-
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(426,6)	(189,5)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400		
Залишок коштів на початок року	3405	571,4	120,3
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	5,9	(9,7)
Залишок коштів на кінець року	3415	440,6	571,4

Керівник

Головний бухгалтер

Звіт про власний капітал
за _____ 20__ р.

Форма № 4 Код за ДКУД 1801005

Стаття	Код рядка	Зареєстрований капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток (неокритий збиток)	Неоплачений капітал	Вилучений капітал	Всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Залишок на початок року	4000	138,9		5412,7	34,7	72,7			5658,5
Коригування: Зміна облікової політики	4005								
Виправлення помилок	4010					15,7			15,7
Інші зміни	4090								
Скоригований залишок на початок року	4095	138,9		5412,2	34,7	88,4			5674,2
Чистий прибуток (збиток) за звітний період	4100					3691,3			3691,3
Інший сукупний дохід за звітний період	4110								
Розподіл прибутку: Виплати власникам (дивіденди)	4200					463,7			463,7

Продовження додатка Б

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Спрямування прибутку до зареєстрованого капіталу	4205								
Відрахування до резервного капіталу	4210								
Внески учасників: Внески до капіталу	4240								
Погашення заборгованості з капіталу	4245								
Вилучення капіталу: Викуп акцій (часток)	4260								
Перепродаж викуплених акцій (часток)	4265								
Анулювання викуплених акцій (часток)	4270								
Вилучення частки в капіталі	4275								
Інші зміни в капіталі	4290			12773, 5					12773, 5
Разом змін у капіталі	4295								
Залишок на кінець року	4300	138,9		18185, 7	34,7	3316,0			21675, 3

528

Керівник

Головний бухгалтер
Гудзик

Методичні вказівки та завдання для аналітичного тренінгу для студентів 071 «Облік та оподаткування»

Укладачі: Кашена Н.Б.
Лисак Г.Г.

Відповідальний за випуск зав. кафедри фінансів, аналізу та страхування
Техн. редактор

План 2017 р., поз. 126/___

Підп. до друку _____ р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Ум. друк. арк. 5,1 Тираж прим.

Видавець і виготівник
Харківський державний університет харчування та торгівлі
вул. Клочківська, 333, Харків, 61051.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4417 від 10.10.2012 р.